СВОБОДА

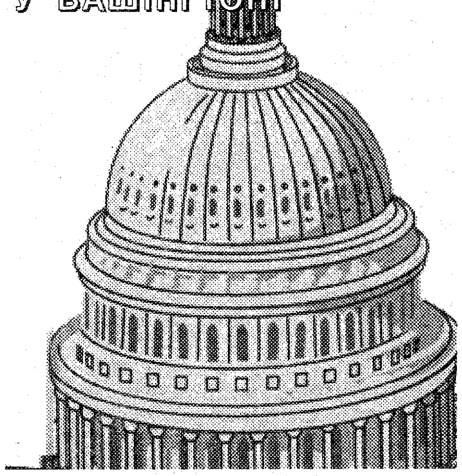
Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.25 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.25

РІК CVI П'ЯТНИЦЯ, 25 ЧЕРВНЯ 1999 ЧИСЛО 26 VOL. CVI FRIDAY, JUNE 25, 1999 No. 26

ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКИХ НАРАД У ВАШІНҐТОНІ

По-діловому, з найкращими сподіваннями

у середу, 23 червня, у Вашінґтоні розпочала роботу перша Спільна конференція українських американських організацій

До столиці США з'їхалися 600 учасників із понад 25 організацій і підприємств, серед них такі, як Товариство українських лікарів Північної Америки, Об'єднання Українських Кредитових Спілок, Вашінґтонська Група, Спілка українських адвокатів, Інженерне товариство, Товариство Бібліотекарів, Товариство українсько-американських архітекторів, Союз Українок Америки, Об'єднання українсько-американських ветеранів, Об'єднання товариств підприємців і професіоналістів, Кредитова спілка "Самопоміч", Український Конгресовий Комітет Америки, Українсько-Американська Координаційна Рада, Український Народний Союз, Український Братський Союз, Українсько- Американська Фундація, Світова Федерація українських лікарських товариств та інші.

* * *

В готелі Гаят Ріджensі в Арлінґтоні, передмісті Вашінґтона, у ці дні повсюдно можна почути українські слова, бачити синьо-жовті кольори і відчувати ділове пожвавлення. В "Гаяті" розмістилася головна квартира Спільної конференції, тут проходять наради і проживає більшість учасників.

У середу, 23 червня, в Посольстві України за участю посла Антона Бутейка відбулося прийняття з нагоди відкриття конференції, з

(Закінчення на стор. 6)

ЗА МАТЕРІЯЛАМИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРЕСИ

Війна закінчилась – боротьба триває

Провід НАТО і сербські військові начальники дійшли до порозуміння щодо пляну припинення військових дій у Косові, дипломати вишліфували інші конкретні точки договору, і у висліді НАТО осягнуло свою основну мету – зупинило масові вбивства. Затихли вибухи бомб у Косові та Югославії і виття протилетунських сирен у Белґраді, припинились вбивства цивільного населення етнічних албанців, відступили сербські війська та поліційні відділи особливого призначення з Косова і розпочалося повернення біженців додому. Залишилась руїна, замасковані спільні могили багатьох жертв, велика кількість прихованих мін, що вже вспіли на своє конто зарахувати кілька жертв із гурту поверненців і двох вояків із військ НАТО.

Солдати миротворчих сил здійснюють вилучення зброї в Косові

Після 11- тижневої війни не послабився, а навпаки, зміцнився союз країн-членів (НАТО), стосунки США і Росії не були зруйновані, НАТО було по стороні правди, коли вело цю війну, військова готовість Америки гідно задемонстрована, час був приятелем НАТО, а не Слободана Мілошевіча, шкода, вчинена його військовій машині, була вагомою і його примушено відступити. І все це незважаючи на зовсім протилежні пророкування багатьох критиків. Правда, за все це прийшлось заплатити – помилковими смертними випадками цивільного населення в Сербії, руїною майна та пережитими жахіттями біженців. Не було ніякого вдоволення у бомбардуванні Сербії, але куди гірше було б відвернутись від вбивств, насильства і грабунку.

(Закінчення на стор. 6)

Слід Лазаренка веде на Вірджінські острови

На власній віллі на півострові Тібурон (США) заарештовано колишнього помічника екс-прем'єра України Павла Лазаренка — 47-річного Петра Кириченка. За повідомленням газети «Сан-Франціско Кроникл», його взято під варту за надання неправдивої інформації при оформленні візи до США – колишній помічник Лазаренка приховав факт свого арешту в Польщі за посідання зброї, яка фігурує як речовий доказ у справі про вбивство. ФБР також стверджує, що Кириченко допомагав Лазаренкові через чужоземні фірми "перепомповувати" за кордон державні кошти. Адвокат Кириченка стверджує, що його клієнт є об'єктом переслідувань з боку українського уряду.

1992 року П.Кириченко як керівник дніпропетровської фірми "Агропромзбут" відкрив валютний рахунок у польському банку "American Bank in Poland" (Варшава). За інформацією газети "Сьогодні", через рік у цьому ж банку відкрив рахунок і П.Лазаренко, який представився віце-президентом неіснуючої дніпропетровської фірми "Агропром". У той же день з рахунку П.Кириченка на рахунок П.Лазаренка були переведені

(Закінчення на стор. 19)

Україна балянсує на межі фінансової неспроможности

Компанія Regent Capital, великий власник цінних паперів за кредитом на суму 155 млн. дол., що його надав Україні банк ING Barings, відхилила пропозицію Києва реструктуризувати виплати. Це зробило реальною загрозу дефолта (акт оголошення боржника неспроможним робити виплати за взятими фінансовими зобов'язаннями) України за єврооблігаціями на суму 2.5 млрд. дол., – повідомила 11 червня газета «Financial Times».

Як заявила в четвер у Лондоні представник Regent Capital Джейн Сатклиф, компанія відхилила пропозицію України про грошову виплату за 20 відсотків акцій і реструктуризацію залишку в трирічні єврооблігації. Попередні реструктуризації виплат не спричинили дефолта, оскільки випуски облігацій регулювалися українськими законами. 9 червня Міністерство фінансів мало погасити основну суму позики ING Barings, наданої шляхом викупу гривневих облігацій, на які банк випустив і розмістив похідні папери. Однак, міністерство виплат не зробило.

Помічник Президента В. Литвицький в інтерв'ю агентству Інтерфакс-Україна сказав, що Украї-

(Закінчення на стор. 19)

■ ЧОМУ ПАВЛО ЛАЗАРЕНКО НЕ КАНДИДУВАТИМЕ НА ПРЕЗИДЕНТА? Стор. 2

■ КУДИ ЗНИК АРХІВ УПА? Стор. 5

■ Д-р СТЕЦЬКІВ ПРО УКРАЇНСЬКУ МЕНТАЛЬНІСТЬ Стор. 12

■ БУДЕ ФІЛЬМ ПРО РОМАНА ШУХЕВИЧА Стор. 17

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Врятовано семеро українських моряків

Тривають пошуки 11 українських моряків з вантажного судна МВ1, яке здійснювало рейс з Маляйзії в Індію і затонуло у вівторок в територіальних водах Шрі-Ланки за 200 миль від берега. За інформацією зарубіжних інформагентств, всі кораблі, що проходять до північного сходу від Шрі-Ланки, попереджені про те, що трапилося, і підключені до пошуків. Як повідомила місцева газета "Дейлі Ньюс" з посиланням на радіо "Коломбо", сім членів команди українського судна врятували моряки з м'янманского корабля і доставлені в столицю М'янми - Янгон.

Український літак – сенсація авія-сальону в Ле Бурже

Український військово-транспортний літак Ан-70 привернув найбільшу увагу на 43-му Міжнародному авіякосмічному сальоні "Ле Бурже-99", який проходив з 13 по 18 червня в передмісті Парижу. На виставці було представлено понад 240 літальних апаратів, серед яких три літаки і макети розробок АНТК ім. О.К.Антонова. Демонстрація вперше в Ле Бурже нового військово-транспортного літака короткого злету і посадки Ан-70; найбільшого у світі Ан-124-100 "Руслан", який випускається серійно, та універсального конвертованого вантажно-пасажирського Ан-74ТК-200 викликала велике зацікавлення. Вже в перші дні виставки літак Ан-70 оглянули міністер транспорту Франції і штатс-секретар ФРН. 16 червня в міністерстві оборони Франції відбулася презентація проєкту літака Ан-7Х, що пропонується як загальноевропейський транспортний літак, базовим для створення якого є Ан-70. Фахівці АНТК ім. Антонова провели переговори з представниками багатьох фірм з Европи, США, Азії та Латинської Америки, які виступали як партнери або замовники.

Посилюється боротьба із торгівлею людьми

На засіданні Координаційної ради з питань запобігання торгівлі людьми в Україні 16 червня уповноважена Верховної Ради з прав людини Ніна Карпачова зазначила, що останнім часом торгівля жінками стала злочинним бізнесом, який своїми маштабами не поступається контрабанді наркотиків і зброї. Близько 100 тис. українок у пошуках роботи за кордоном потрапили в руки ділків секс-бізнесу. "Ми стали третьою державою Европи, поряд з Бельгією і Німеччиною, яка на законодавчому рівні визнала торгівлю людьми тяжким злочином", – поінформувала Н.Карпачова. В Україні вже порушено 12 кримінальних справ, пов'язаних з торгівлею людьми.

Уряд вводить регулювання цін

Згідно з постановою уряду від 18 червня, до 1 серпня в Україні вводиться державне реґулювання цін на хліб і хлібобулочні вироби, пшеничне й житнє борошно, цукор, крупи й рослинну олію. Уряд зобов'язав Раду Міністрів Криму, обласні, Київську й Севастопольську міські адміністрації ввести на цей термін встановлення фіксованих цін на ряд харчових продуктів .

Зроблено крок до об'єднання демократичних сил

Першим реальним кроком до об'єднання демократичних сил назвав голова Народного руху України Юрій Костенко заяву п'яти політичних організацій про початок створення єдиної національної-демократичної партії. Заяву підписали Народний Рух України, об'єднання "Відкрита політика", партія "Вперед, Україно!", Демократична та Ліберально-демократична партії. Партії створюють оргкомітет, метою якого є опрацювання програмних і організаційних принципів майбутньої партії і підготовка об'єднавчого з'їзду. Автори заяви звернулися до всіх демократичних сил із закликом провести на День незалежности України форум "Незалежній Україні – справедливість і народовладдя!"

За інформаціями УНІАН

ТІЛЬКИ ФАКТ

Українські військові готові відправити до Косова національний контингент чисельністю до 1400 вояків, в тім польовий шпиталь, окрему спеціяльну сотню, вертолітний загін, понтонно-мостовий батальйон, вояків із українсько-польського батальйону.

◆

Щойно прийнятий закон про загальний військовий обов'язок передбачає формування Збройних Сил України за змішаною системою: контрактова служба і загальний військовий обов'язок. Вік призову скорочено до 25 років замість 27, як було раніше.

◆

За час співпраці зі Світовим банком Україна отримала кредитів на суму 1 млрд. 200 млн. дол., повідомив директор Світового банку в Україні та Білорусі Поль Сігельбаум.

◆

Загальний обсяг неплатежів в економіці України сягає на сьогодні 180 млрд. грн., заявив заступник голови Національного банку України Ярослав Солтис.

◆

Валютні резерви Національного банку України становлять на сьогодні 1 млрд. 280 млн. дол., у тім ліквідні – 1 млрд. 56 млн. дол. Приріст за останній місяць становив приблизно 300 млн. дол.

◆

У січні-квітні кожне друге підприємство України працювало збитково. За чотири місяці підприємства і організації допустили 5041.5 млн. грн. збитків.

◆

Президент Кучма своїм указом встановив День студента, який відзначатиметься щорічно 17 листопада.

◆

Міністер оборони України Олександер Кузьмук і командуючий Чорноморською Фльотою Росії Владімір Комоєдов домовилися про проведення спільних навчань двох фльот.

◆

Новим папським нунцієм в Україні Ватикан призначив о.Миколу Етеровича.

◆

Передбачений законом особистий виборчий фонд претендента в кандидати на пост Президента України становить 1.7 млн. грвн.

◆

На підтримку претендента у кандидати на пост Президента України Геннадія Удовенка зібрано майже 600 тис. підписів.

◆

Цього року диплом про середню освіту отримали 385 тисяч школярів України, в тім закінчили школу із золотою чи срібною медалями 33 тисячі.

◆

Питання про об'єднання з Росією розглядатиметься, оскільки ми маємо жити в братерстві й співробітництві, але не сьогодні, вважає лідер Соціялістичної партії України, претендент на посаду президента О. Мороз.

◆

Курси валют

100 дол. США	**– 395.14 грвн.**
100 нім. марок	**– 209.95 грвн.**
100 евро	**– 410.62 грвн.**
100 руб. Росія	**– 16.29 грвн.**

Павло Лазаренко виходить з президентських перегонів

Павло Лазаренко відмовився від участи у президентських виборах восени 1999 року. В його заяві, переданій київській газеті «День», говориться: «За час висунення мене претендентом у кандидати на пост Президента України 97 керівників звільнені з посад, на 53 підприємствах почалися тотальні перевірки податкових служб, десятки людей викликані в СБУ для так званих пояснень.

Таким способом влада розправляється з політичною опозицією у країні, де немає свободи волевиявлення, де панує машина чиновництва, а не верховенство Конституції та законів. Усе це змушує мене по-новому оцінити ситуацію, інакше розставити акценти й перегрупувати сили».

Другий етап IV з'їзду «Громади» висунув претендентом у кандидати на посаду президента голову партії Павла Лазаренка. Станься це рік тому, журналісти валом би валили на цей захід: якщо Павло Іванович втілював тип «нового українського» політика, то «Громада» виглядала як «нова опозиція».

Тепер з'ясувалося, що навіть півроку – достатній термін для політичного забуття, й сьогодні інтерес до партії та її опального лідера багато в чому штучно підігрівається вірними соратниками П. Лазаренка. За два тижні до з'їзду «кістяк» «Громади» – Турчинов, Тимошенко, Білорус, Гнатюк – припинив своє членство в партії, що не могло не позначитися на внутрішньопартійних стосунках і на регіональному ентузіязмі.

"Праведний гнів» колишніх союзників ніщо інше, як реакція на послання лідера «Громади», опубліковане в партійній газеті «Новое время», де Павло Лазаренко також не перебирав висловів з приводу «відступників» і їхніх методів. Загалом, така собі дуель через океан, що остаточно продемонструвала розподіл сил «лазаренківців» і «тимошенківців».

Сам з'їзд «Громади» відбувався буквально на вулиці – «лазаренківцям» відмовили надати приміщення. Зі слів заступника голови партії Галини Артюх, в останній момент зірвалися чотири «конкретних» домовлености, й навіть орендований теплохід цього дня виявився «зайнятим».

Реєстрацію делеґатів провели просто неба, а сам захід – у тісному й душному вестибюлі одного з київських заводів.

Учасники з'їзду заслухали голос Лазаренка: записане на магнітну плівку звернення лідера партії. А потім прийняли заяву, в якій йдеться про те, що влада «намагається перешкоджати вільному волевиявленню людей і їхньому бажанню підтримати опозиційні сили, відкрито давить на виборців у регіонах, вдаючись до шантажу й погроз...» Напевно, влада все ще боїться пана Лазаренка, хоча він вже "політичний небіжчик": ЦВК не прийме заяву від претендента, проти якого порушено карну справу, у лідера «Громади» також виникнуть проблеми із заповненням декларації про прибутки за встановленою Міністерством фінансів формою тощо.

А з іншого боку, з'їзд «Громади» продемонстрував втрату явного інтересу до «лиходія» Лазаренка з боку тих, хто домагався його втечі до США. Наприклад, ні Кучма, ні його довірені особи не звернули уваги на «тріпотіння» П. Лазаренка: Павло Іванович був відносно спокійно висунутий претендентом у кандидати на вищу посаду зборами виборців у Києві, Харкові, Дніпропетровському тощо. Щоправда, Генпрокурор Потебенько відреагував, але також швидше за інерцією, так би мовити, для порядку. Він повторив сто разів те, що вже чули, що «питання про видання Лазаренка незабаром вирішиться позитивно..., є досить доказів на мільйони доларів, які пішли до кишені...» й далі в тому ж дусі.

Значить, Павло Іванович потрібен. Можливо тому, що його старт може виявитися фінішем для одного з основних претендентів із лівого спектра? Божевільна ідея, але не виключено, що П. Лазаренко може стати й невільним союзником Кучми в процесі дискредитації парляменту.

Екс-прем'єр України вільно направив позовну заяву до Печерського райсуду, де рішуче опротестовує постанову ВР від 17 лютого, назвавши це рішення «необ'єктивним, необгрунтованим і незаконним» і в ролі відповідача називає законодавчий орган — Верховну Раду. (До речі, суддя Микола Замковенко підтвердив, що ця справа розглядатиметься в установленому законом порядку.)

З'їзд «Громади» не завершив свою роботу, його третій етап відбудеться в визначений політрадою термін. По суті, така «незакритість» говорить про те, що рішення з'їзду можуть «кореґуватися».

«День»

ВИБОРИ 1999

Президентом мав би стати такий як Яків Водяний

20 жовтня 1886 року у Смілі, на Черкащині, народився Яків Водяний. Старожили згадують його прізвище – з наголосом саме на першому складі. Це людина неймовірної біографії. Про нього можна було б писати пригодницькі книжки. У 1905 році він став на шлях професійного революціонера, жив нелегально в Києві. Навесні 1907 року його схопила поліція. Після шестимісячного перебування у в'язниці Яків Водяний був висланий до Сибіру, через два місяці звідти втік і опинився в Галичині. Повертається до Києва, де його знову заарештовують і відправляють до Сибіру. Знову втік, нелегально жив у Владивостоці, брав активну участь в українському громадському житті Зеленого Клину. Звідти еміґрував до Японії, потім до Австралії, де заснував торгівельну фірму.

Почувши про повалення царату, повернувся на Батьківщину, допомагав створювати Вільне Козацтво, громив частини Червоної армії, брав участь у Першому з'їзді Українського вільного козацтва в Чигирині. Загін під командуванням Водяного ледве полонив ката України Муравйова в бою на станції Бобринській (тепер станція імені Тараса Шевченка). Уряд УНР високо оцінив подвиги Якова і нагородив його Хрестом.

У січні 1919 року Водяного схопили більшовики, але йому, як раніше, вдається втекти. Він очолив один із повстанських загонів Холодного Яру. У травні 1922 року нелеґально перейшов кордон з Польщею, працював у відділі розвідки УНР під командою ген. Всеволода Змієнка. З 1927 по 1930 роки Водяний проводив в Україні розвідувальну підпільну діяльність. На еміграції написав драму „Холодний Яр".

Я, власне, хотів написати про наступні вибори Президента України, але мову про Якова Водяного почав не випадково. Провідником нашої держави повинна стати людина, яка боролася за неї, яка вистраждала її. Така, як Водяний. Звісно, Якову Водяному не судилося претендувати на таку посаду. Не тільки тому, що він народився 113 років тому. Його життя обірвалося 10 травня 1940 року від кулі більшовицького ката. Але чи тільки йому властивий справжній патріотизм?

Наступні вибори будуть чи не найважливішими в історії України. Від них залежатиме, чи утвердимося ми остаточно як незалежна держава, чи підемо знову у смертельні обійми Москви? За кого голосуватимуть мешканці нашого міста? Як працівник газети „Смілянські обрії", я провів опитування багатьох людей і виявив речі, в які не хотілося вірити. Більшість взагалі не впевнена, що піде на вибори. Більше половини пенсіонерів, а вони становлять чверть населення Сміли, голосуватимуть або за П. Симоненка, або за О. Мороза, або за Н. Вітренко. Виборці середнього віку у великій мірі орієнтуються на Л. Кучму або на Є. Марчука. Молодь байдужа до всього.

Є у Смілі козацька сотня. Але цей загін створений прокомуністичною владою. Що то за козаки, якщо на 9 травня вони співають під червоними прапорами російські військові пісні, а на Великдень ідуть не до української автокефальної церкви, а до православної церкви московського патріярхату?

Тим часом до Сміли усе частіше приїздять представники претендентів. Нещодавно побував помічник Наталі Вітренко – Михайло Сидорчук. Він довго відбивався від атак комуністів, а насамкінець заявив, що його партія пропонує поставити на референдум питання про входження України до Союзу з Росією, коли наша держава стане багатою. Звучить, як щось нове і обнадійливе. Адже навряд чи в Україні, коли вона стане заможною, хтось голосуватиме за Союз із хронічно бідною Росією.

Представники нині діючого Президента роздають пайки ветеранам; підвищено платню міліції і чомусь, майже на третину, зменшено журналістам. Влада заганяє людей на збори, на яких вони нібито підтримують нинішнього Президента. На таких зборах 18 травня цього року директори підприємств міста з папірців прочитали панегірики на його адресу, висунули його претендентом на наступні п'ять років. Виходи з Будинку культури пильнувала міліція, тож від „голосування" спромоглася втекти лише частина присутніх.

Днями ледь не вбили у Попівці голову місцевої організації Конгресу Українських Націоналістів Івана Петренка. Два міліціонери майже годину тримали його під пістолетами у крижаній воді ставка. Лише спільними зусиллями попівці визволили свого односельчанина. До наступного разу?

За антиукраїнську агітацію ніхто в Смілі до відповідальности не притягається. Якого президента вибиратимуть люди в місті, де немає вулиці Якова Водяного, зате є вулиця Урицького, Дзержинського, Леніна, Свердлова, Будьонного, Ворошилова, Котовського, 60 років СРСР?

1 жовтня 1917 року козаки обирали полковником Якова Водяного на козацькому вічі, де було сім тисяч людей. На останній мітинг, організований демократичними силами міста, прийшло 70 осіб! А 30 жовтня – не за горами.

Олександер Вівчарик,
м. Сміла

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ

Чи ви вже розрахувалися за "Альманах-1999"? Якщо ні, то вишліть 12 дол. сьогодні. Слід пам'ятати, що "Альманах" не є безплатним дарунком УНСоюзу, а лише акцією поширення українського слова серед наших читачів.

АМЕРИКА І СВІТ

А. Ґор офіційно проголосив свою кандидатуру

КАРТАДЖ, Тенесі. – Тут у середу, 16 червня, на тлі маломістечкової Америки та у присутності своїх рідних – дружини, дітей та 87-річної матері, віцепрезидент Альберт Арнолд Ґор ступив свій перший офіційний крок у змаганнях за пост Президента США. Проголошуючи свою кандидатуру, 51-річний А. Ґор обіцяє нову хвилю ґрунтовних змін у житті країни зокрема в ділянці моральної поведінки. Крім того, намагаючись вийти з тіні Президента Била Клінтона, віцепрезидент А. Ґор промощує свій власний шлях, заявляючи вже на початку своєї передвиборчої кампанії: „Якщо довірите мені президентуру, я об'єднаю її авторитет, засоби та її моральне керівництво для боротьби за відстояння американської родини, беручи зі собою власні релігійні та родинні вартості".

С. Мілошевіч закликає сербів повертатися до Косова

ВЕЛҐРАД, Югославія. – Сотні сербів, які втекли з Косова, побоюючись помсти Косівської визвольної армії, відгукнулися на заклик югославського уряду повертатися до Косова та довірити свою безпеку військам Північно-Атлантійського Договору (НАТО). Президент Слободан Мілошевіч, намагаючись злагіднити наставлення до себе своїх співгромадян за втрату Косова, закликав косовських сербів боронити свого права на свою землю, залишаючись на своїх місцях або повертаючись домів, якщо вони вже втекли. Своїм теперішнім розхвалюванням військ НАТО, котрі ще недавно називав кримінальними напасниками, С. Мілошевіч зовсім відкрито перекладає відповідальність за безпеку сербів у Косові на НАТО.

Американська місія до Китаю

ВАШІНҐТОН. – Зі спеціяльним завданням до Китаю минулого тижня з делегацією поїхав заступник секретаря Державного департаменту Томас Пікерінґ. Головна мета його поїздки – злагіднити існуючу напружену ситуацію докладним вияснєнням обставин, за яких минулого місяця літаки НАТО помилково збомбардували китайську амбасаду в Белґраді. Членами згаданої делегації є також заступник секретаря Департаменту оборони Френклин Креймер і інші урядовці державного і оборонного департаментів, а також спеціялісти з ділянки розвідки. Речник Державного департаменту Джеймс Рубін повідомив, що відбудеться зустріч Т. Пікерінґа з китайським міністром закордонних справ Тенґом Цзяєюаном. На запитання про компенсацію заподіяної шкоди та смерти трьох китайців він відповів, що американська делегація „готова обговорювати це питання".

С.Мілошевіч – небажаний гість

ПРЕТОРІЯ, Південна Африка. – Відома німецька газета „Франкфуртер Альгемайне Цайтунг" з вівтірка, 8 червня, повідомила, що офіційні чинники південноафриканського міністерства закордонних справ напередодні інавгурації нового президента Табо Мбекі, що відбулася в середу, 16 червня, попередили югославську амбасаду в Преторії про те, що Слободан Мілошевіч „не є бажаним гостем" на згаданому святкуванні. Крім того, ті ж урядові чинники підкреслили, що легально Південна Африка зобов'язана заарештувати С. Мілошевіча та відправити його до Гаґи у Голяндії, де міститься Міжнародний трибунал, який недавно офіційно покликав до судової відповідальности югославського президента. А в Лондоні газета „Де Сандей Таймс" нещодавно повідомляла, що син Мілошевіча Мірко, приготовляючи можливий переїзд родини Мілошевічів, переніс майже 3 млн. дол. до банків Південної Африки. Спостерігачі також зазначають, що сербські бізнесові зацікавлення в Південній Африці останніми роками значно зросли.

Ув'язнено радикальну активістку 70-их років

МІНЕАПОЛІС, Мінесота. – Понад чверть століття минуло з того часу, як у США вирувало життя різних терористичних груп, між ними Симбіонської визвольної армії, котра привернула до себе увагу збройною сутичкою з поліцією у Лос-Анджелесі, в якій більшість її членів загинуло, і викраденням спадкоємниці значного видавничого майна Петі Герст. Єдиним членом згаданої терористичної групи, що зуміла понад 25 років ховатися від правосуддя, була Катлін Анн Солая, котра у Ст. Пол проживала як Сара Анна Олсон. Однак, минулого тижня 16 червня, згідно зі заявою місцевої поліції, її безбудь-яких ускладнень було ув'язнено. К.Солая, котрій тепер 52 роки, 26 лютого 1976 року була звинувачена в Лос- Анджелесі у кримінальних злочинах, що включали змову вбивства поліціянтів і причетність до вибухових речовин.

Протестантські святкування на Кубі

ГАВАНА, Куба. – Вказуючи на дальше толерування релігійної свободи Комуністичною партією, тут у неділю, 20 червня, відбулося масове святкування кубинських протестантів. На площі Революції в столиці Куби, під звуки тамбуринів, співу та скандування „Христос живе"! і „Куба-Христові!", майже 100,000 осіб зібралося на закінчення місячних відзначувань протестантських святкувань по цілому острові. За святкуванням з першого ряду спостерігали президент Фідель Кастро та інші державні урядовці. Ця подія відбувалася в тому ж самому місці, де 500,000 кубинців у січні 1998 року зібралися на католицьку Службу Божу, котру відправляв Папа Іван Павло II. На думку кубинського протестантського провідника Рауля Суареза, обидві події, відвідини Папи та недільне святкування протестантів, „є ознакою, що в Кубі створюється атмосфера зрозуміння та взаємного довір'я, котра надасть відповідне місце для Церкви".

СВОБОДА

Пам'ятай про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@worldnet.att.net

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $50.00, на півроку - $30.00. Для членів УНСоюзу $40.00 річно, на півроку - $25.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає за собою право при потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор – Раїса Галешко
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто, Юрій Шевчук; Верстка – Павло Стокотельний; Реклямa – Марія Шепарович; Адміністратор – Володимир Гончарик.

Конференція, якої досі не бувало

Українська громада Америки не знала більшого форуму з часів установчого зібрання СКВУ у 1967 році, ніж нинішня Спільна конференція українських підприємців і бізнесменів у Вашінгтоні. Сама ідея спільних нарад виявила дуже позитивну рису нашої громади в Америці: не тільки готовність до спільних розмов і дій вже існуючих підприємств і організацій, а відродження, завдяки цій ідеї, тих організацій, які вже майже занепали, наприклад, журналістів, архітекторів, бібліотекарів. Тепер від учасників нарад залежить, чи зможуть вони використати цю надзвичайну нагоду, щоб наша спільнота в Америці зробила крок вперед.

На думку д-ра Романа Гоя, якому належить ідея скликання цих надзвичайних нарад і їх координація, для втримання і дальшого поступу діяспори нам на перешкоді стоять три головні проблеми: 1) не вистачає єдности; 2) не маємо досить впливу в американському житті; 3) асиміляція.

Щодо перших двох, то сама конференція вже робить крок вперед: під одним дахом зібралися сотні українців, думки і діяльність яких спрямовані в єдине русло. А участь у Спільній конференції членів американського уряду, а також прийняття в Конгресі та в Держдепартаменті, не залишаться безслідними. До речі, це вдруге за всю свою історію українська діяспора має честь провести зустріч в Конгресі США – вперше було, коли приїздив Президент Кучма. А це значить, що українці зібралися не лише для того, щоб поговорити між собою, а щоб заявити про себе перед американським впливовим світом і налагодити потрібні контакти з конгресменами як столиці, так і в місцях проживання делегатів конференції.

Слід сказати, що українці в очах американських впливових кіл не є маловідомою силою – ми набагато впливовіші, ніж, скажімо, німці в США, чи росіяни або французи. Тому завданням Спільної конференції у цьому напрямі є розвинути і зміцнити українське лобі.

Це ще одна причина, чому конференція проводиться у столиці США, місці, де робиться політика. І ще одна важлива деталь: як в Америці, так і в Україні проходить виборча кампанія, і таке потужне зібрання українства у Вашінгтоні показує обом країнам, що українська сила існує й активно діє.

Питання асиміляції завжди вважалося складним і тривожним для української діяспори. Скільки існує діяспора, стільки й живуть тривоги: як би не розчинитися й не зникнути як нація в американському світі. Однак, як показує нинішня конференція, а також інші заходи українських американців останніх років (наприклад, конференція "2020" восени минулого року), із кожного становища можна знайти не тільки вихід, а й користь.

Сьогодні на громадську арену вийшла ґенерація бізнесменів у їх найбільш продуктивному віці, українські "baby boomers", що одержали освіту в американських університетах і працюють в різних ділянках цієї країни, включно з найвищими. Це американці з українським серцем. Вони можуть не знати української мови, можуть мати мішані подружжя, але так довго, як їх хвилюють справи України, вони залишаються цінними членами громади. Нам треба бути більш практичними і використовувати цю обставину на користь громади й України. Цю тему відстоює на конференції д-р Роман Гой і, виглядає, що вона знаходить повне розуміння в учасників нарад. Воно й не дивно, бо ж більшість з тих, хто зібрався у ці дні Вашінгтоні, самі у тих же "черевиках": мова нарад – англійська, але розмова – лише про Україну й українство у світі – на новому, вищому, осучасненому рівні діяльности.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про червоні маки серед пустки міста

Коли в останні місяці телевізійні програми постійно показували безконечну чергу вигнанців з Косова, які мандрують цілими родинами, з ручним вантажем в руках, у невідоме, напевне, не одному з нас нагадувало це подібні хвилини із воєнної хуртовини, коли ми також покидали рідні сторони, дім, спокійне, звичне життя та ішли у незнане на Захід. Скільки із нас виїжджало з України, а вже зокрема зі західньої її частини, покидаючи все, що до того часу творило родинний затишок, що давало почуття „дому" і батьківщини.

Мені довелося у воєнні роки двічі так залишати родинний дім, родинне місто Львів, і кожний раз лише з наплечником та ручною торбою в руках. Достеменно так, як тепер ми бачили албанців. Але кожний раз я була, як і вони, переконана глибоко, що повернуся додому і буде все, як раніше. Так вірили тепер утікачі з Косова. То ж чи можна їм дивуватися, що вони повертаються при першій зміні політичної ситуації додому, незважаючи на небезпеки на шляхах недавніх боїв і на знищені їхні оселі?

Нам, однак, не судилося повернутися так скоро, як мешканцям Косова, а навпаки, щораз нова хвиля наших земляків іде цим шляхом на Захід. Хоч вона іде вже не з приводу воєнних подій, а з приводу злиднів щоденного життя у свобідній батьківщині та пошуку за заробітком.

Не повертаємося, проте, й ми – залишки із третьої хвилі іміґрації, т. зв. політичної, бо таки добре осіли на колись нових місцях поселення, а півсторічне перебування дало почуття, що ми тут справді немов „удома".

Насправді вдома почуваються наші нащадки – тут роджені і виховані, що відвідують Україну лише, за малими винятками, принагідно, але з правила повертаються сюди, де вони постійно живуть.

А ми, розхитані почуваннями і подвійною льояльністю, шукаємо правильної розв'язки для них і для нас, але її не так легко знайти.

Довгі роки ми якось уміли втримати наші молодші покоління у молодечих організаціях, в школах українознавства в постійному пригадуванні про поневолену батьківщину. Ми з гордістю прислухалися, як діти спілкуються українською мовою, немов рідною, як стоять в рядах пластової, сумівської чи одумівської молоді, як маршують до пам'ятника Шевченкові, як вітають перших звільнених із совєтських таборів політичних в'язнів. Все було під знаком туги і надії на краще України.

Вкінці наші зусилля сповнилися, і вже вісім років ми маємо вільну Україну. Немає, отже, причини запалювати іскру туги і любови у нових поколінь про незнану країну – Україну. Бо можна відвідати, побачити і повернутися. Але чи побачили у відвідинах наші нащадки те, про що ми їм довгими роками з такою любов'ю розповідали? Чи почули вони солов'їну мову та відчули, що це – українська держава?

Може, тому вони в більшості повертаються „додому" сюди, до США, і вже без сорому і без ваги, що „скажуть старші", уживають між собою англійську мову. І може, тому наше громадське життя тут вже не таке, як було колись, і щораз менше охочих брати у ньому участь. Це завважується у завмиранні колись живих осередків, в активності та числі членів в молодечих організаціях, у суботніх школах, та у знанні української мови.

Але все ж так не зовсім усе змінилося за ці вісім років волі, про яку ми говорили, співали і розповідали нашим дітям. Є ще родини, де плекають рідну мову навіть у третьому тут народженому поколінні, є ще молоді професіонали, які стараються своїм знанням допомогти Україні, є ще матері, які дбають, щоб діти виростали в українському оточенні.

Ось недавно зі зворушенням довелося мені глядіти на зібрання трьох поколінь пластунів, які спільно вітали редакторку пластового журналу.

Поруч стояли батьки і діти, і ці теперішні діти виступали доброю українською мовою, читаючи вибране із свого журналу. Отож ще можна знайти червоні маки серед пустки міського поля.

О–КА

Життя в громаді, в літературі і в "Свободі"

Сьогодні, 25 червня, професорові Володимирові Жилі сповняється 80 років. Для читачів "Свободи" це ім'я відоме ще з 1952 року. Понад 200 статтей, дописів, некрологів, рецензій з'явилося за цей час на сторінках нашої газети. Впродовж довгих років і до сьогодні В. Жила є одним з найавторитетніших рецензентів книжок, серед діяспорних письменників навіть існував жарт: "Як хочеш, щоб книжка продалася, попроси Жилу, щоб написав рецензію". Сам він має багато друкованих праць на літературознавчі, історичні й політичні теми.

Працюючи професором університету в Тексасі, Володимир Жила завжди був у вирі українського громадського життя. Одним з його почесних громадських обов'язків був пост міністра закордонних справ Уряду УНРеспубліки в екзилі.

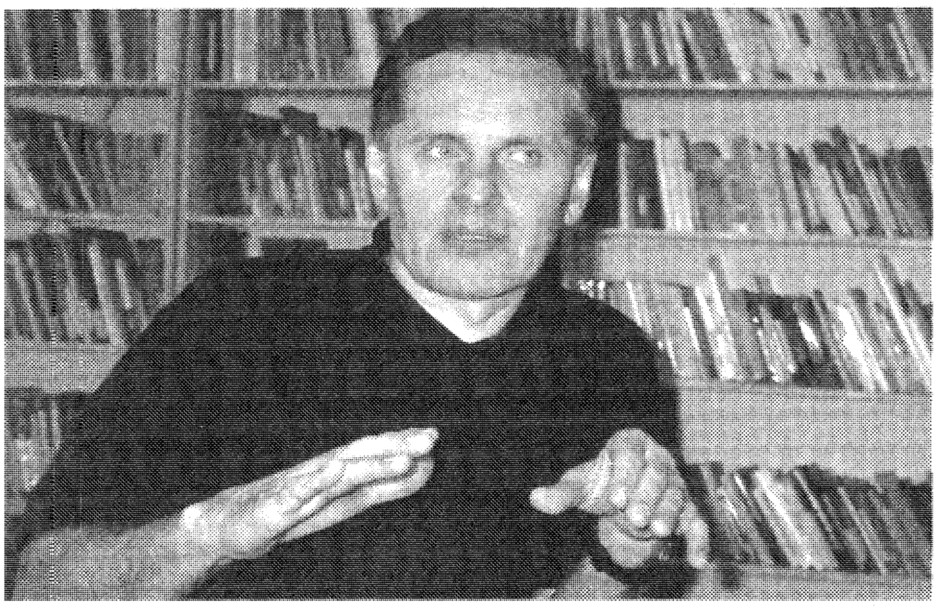
Колектив "Свободи" вітає свого відданого дописувача з 80-літтям і бажає міцного здоров'я та дальшої активности в усіх його добрих справах.

ГІСТЬ РЕДАКЦІЇ

Оповісти всю гірку правду

Дослідник історії УПА і українців у Польщі шукає кошти на порятунок від небуття унікальних архівних документів

У травні в Польщі старанням видавництва "Український Архів" і при фінансовій підтримці Українського Народного Союзу вийшов друком другий том документів під назвою "Репатріяція чи депортація. Переселення українців з Польщі до СССР" (в оригіналі Repatriacja czy deportacja. Przesiedlenie ukraincow z Polski do USRR 1944-1946), яку уклав польський історик Євген Місило. З цієї нагоди відбулася розмова кореспондента "Свободи" Юрія Шевчука із укладачем видання.

Д-р Євген Місило, директор "Українського архіву", в редакції "Свободи"

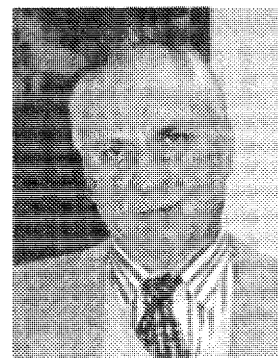
Євген Місило народився в 1954 р. неподалік Ольштина, в родині польських українців, силоміць зігнаних із рідної землі і переселених на так звані "відзискані землі". Він вчився в Ольштинському та Варшавському університетах, з 1983 р. працював докторантом в інституті літературних досліджень, де займався українською тематикою. Опублікував повну бібліографію української преси у другій Речі Посполитій, 1918-39 рр. та в Західньо-Українській Народній Республіці. Це був опис майже 1200 українських часописів. Бібліографія здобула відзнаку спеціяльного конкурсу в Гарвардському університеті і згодом була опублікована у Канадському інституті українських студій. Втратив працю після того, як у 1993 р. опублікував книжку "Акція Вісла". Після цього Місило засновує власне видавництво під назвою "Український Архів".

Архів ставить собі за мету збирати документальні матеріяли про історію українців у Польщі, і насамперед все те, що стосується Української Повстанської Армії. Йдеться про укладання картотеки тих, хто загинув в УПА, зараз встановлено особи, прізвища і псевдоніми понад тисячі вояків, дані про 570 з них вже було опубліковано. Є. Місило також збирає матеріяли про репресованих українців, тобто засуджених польським судом після 1944 р. або за звинуваченням у підпільній діяльності, або просто за те, що вони були українцями. На даний момент ця картотека вже містить понад дві тисячі імен українців, засуджених до різних термінів ув'язнення, і понад 650 – до смерти, з них більшість було розстріляно. Третьою темою досліджень Архіву є українці-в'язні концентраційного табору в Явожні (Jaworznia), неподалік Кракова. Вже встановлено і опрацьовано біографії майже чотирьох тисяч явожнівських в'язнів. Цей матеріял ліг в основу нової книжки Є. Місила, яка має незабаром з'явитися друком. В ній викладено історію самого концтабору і біографії чотирьох тисяч його українських в'язнів, в тім 770 жінок і дітей. Символічно чи ні, але цей табір, який існував у 1947-49 рр., польські комуністичні влади влаштували на місці колишнього нацистського табору неподалік від Аушвіца (Освенціма). В перебігу акції "Вісла" до нього кидали українське мирне населення.

Четверта тема – це історія Лемківщини і лемків. Готується до публікації окремий том про період, що починається 1944 роком, в якому висвітлюватимуться події, пов'язані із переселенням лемків на совєтську Україну, із акцією "Вісла", а також політика, що її проводила Варшава після 1947 р.

Метою приїзду Євгена Місила до Сполучених Штатів тепер є створення фонду, який би дав можливість замікрофільмувати справи українців, засуджених військовим судом від 1944 до 1947 р. Так, один лише краківський районний військовий трибунал в 1947-48 рр. засудив понад 550 українців, з них понад сто на смерть. Зараз всі ці судові акти, протоколи допитів, біографічні дані, писані від руки, перебувають у жалюгідному стані і розпадаються. Якщо їх негайно не перекопіювати, то незабаром буде назавжди втрачено багатющу інформацію. Вже є дозвіл польських влад на копіювання чи сканування цих документів, але проблема тепер в тім, щоб здобути потрібні для цього кошти. Йдеться про щонайменше 20,000 дол. Є. Місило сподівається зацікавити проєктом створення такого фонду, і наданням йому фінансової допо-

(Закінчення на стор. 13)

Віталій Карпенко,
політичний оглядач „Свободи"

УКРАЇНА: АНАТОМІЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ПЕРЕГОНІВ

Що маємо?

Передвиборна боротьба за президентське крісло в Україні минула свою першу фазу: 12 червня завершилось висування, а 17-го – реєстрація претендентів-кандидатів на пост Президента, яких набралося аж 19. Цей список у алфавітному порядку має такий вигляд: Базилюк Олександер – голова Слов'янської партії (м.Донецьке); Балашов Генадій – народний депутат, керівник новоствореної партії "За красиву Україну", спирався на капітал "новоукраїнців", відомий популістськими лозунгами; Білас Іван – народний депутат, гетьман Українського козацтва, генерал-майор, підтриманий КУНом Слави Стецько; Вітренко Наталія – народний депутат, лідер Прогресивної соціялістичної партії, здобула широку популярність соціяльною демагогією у Верховній Раді та негласною підтримкою влади, щоб розколоти лівий фланг; Габер Микола – народний депутат, до Верховної Ради пройшов за списками прогресивних соціялістів, потім перекинувся до лазаренківської "Громади", потім проголосив себе патріотом і очолив створену ним Українську патріотичну партію, жодного досвіду державотворчої роботи за душею не має; Кармазін Юрій – народний депутат, від фракції "Громади" очолює парляментський Комітет з боротьби з організованою злочинністю та корупцією; Кононов Віталій – народний депутат, лідер Партії Зелених; Костенко Юрій – народний депутат, екс-міністер екології, голова фракції Народного Руху України і Руху-партії, що відкололася від чорноволівської партії; Кучма Леонід – нині діючий Президент України; Марчук Євген – народний депутат, екс-прем'єр, генерал КҐБ, потім керівник Служби безпеки України; Мороз Олександер, народний депутат, віце-спікер, лідер Соціялістичної партії України; Новодворський Григорій – голова Партії реабілітації тяжкохворих України; Олійник Володимир – посадник міста Черкаси, голова Асоціяції міст України; Онопенко Василь, народний депутат, голова Української соціял-демократичної партії, що утворена на базі відламу від соціял-демократів об'єднаних, В. Медведчука; Павловський Михайло – народний депутат, економіст, входив до коаліції "Національний Фронт" під час парляментських виборів, потім перейшов у партію "Громада"; Ржевський Олександер – народний депутат, з "нових українців", судячи з опублікованих декларацій про доходи, єдиний мільйонер серед претендентів; Симоненко Петро – народний депутат, керівник Комуністичної партії України; Ткаченко Олександер – голова Верховної Ради України; Удовенко Генадій – народний депутат, екс-міністер закордонних справ, по загибелі Чорновола обраний головою другого відламу Народного Руху України.

Політична палітра

За політичним забарвленням корпус претендентів має повний спектр – від радикально-лівого краю, представленого прогресивною соціялісткою Наталією Вітренко, до крайнього правого, на якому розташувався безпартійний генерал і екс-прем'єр Євген Марчук, підтримуваний республіканцями, особисто Левком Лук'яненком – багаторічним політв'язнем, оунівцями М. Плав'юка, частиною кунівців С. Стецько, політичним об'єднанням Державна самостійність України та окремими реґіональними організаціями інших партій. На протилежному, лівому краю правіше від Вітренко розташувалися Симоненко зі своїми ортодоксальними комуністами, "великий інтернаціоналіст і знатний кукурудзівник" Олександер Ткаченко. У центрі між ними, ближче до правого флангу, бачимо обох рухівців – Юрія Костенка та Генадія Удовенка, Івана Біласа. Далі посідають місця центристів соціял-демократ Василь Онопенко, Михайло Павловський, "зелений" Віталій Кононов. До них наближвся з лівого боку Олександер Мороз – особливо після "розлучення" з комуністами Петра Симоненка та зради з боку соціялістичних селян Олександра Ткаченка. Зараховують самі себе до центристів соціял-демократи об'єднані на чолі з В. Медведчуком, разом з підтриманим ними Леонідом Кучмою.

Про решту говорити важко: за риторикою, популізмом і демагогією проглядається або політична всеїдність, або сіренька безбарвність. У цій численній і кольоритній компанії поза конкуренцією себе вважає (чи робить вигляд) нинішній Президент Леонід Кучма. На зустрічі з молоддю він не так давно по-парубоцьки заявив: "Я переможу з першого разу". Відчувши скептицизм у сприйнятті цих слів, додав суржиком: "Я не шучу". Молодь зареагувала іронічними оплесками, але Президент, схоже, цієї іронії не вловив.

(Продовження в наступному числі)

Хто приховує валюту?

Верховна Рада України прийняла постанову про створення комісії для розслідування обставин відкриття за кордоном валютних рахунків, використання та приховування на них грошей посадових осіб. Розгляд цього питання було ініційовано у зв'язку з даними, які отримала очолена Г. О. Омельченком Комісія з питань законодавчого забезпечення, правоохоронної діяльности та боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

„Піккардійська Терція" – зірка української естради

„Піккардійська Терція" – це група, що стала володарем Гран-прі міжнародного фестивалю „Доля-94" (м. Чернівці) та зайняла перші місця у трьох номінаціях цього фестивалю. На Всеукраїнському фестивалі „Мелодія-94" група отримала спеціяльну нагороду від телекомпанії „Міст" і вже наступного року у фестивалі „Мелодія-95" завоювала Гран-прі.

„Піккардійська Терція" була гостем таких міжнародних фестивалів, як „Романси Славутича", „Таврійські Ігри", „Слов'янський Базар"; виступала на фестивалях „Дні української культури" (м. Перемишль, Польща), „Музичний Ярмарок" (м. Сопот, Польща).

Вокальна група „Піккардійська Терція" – це шість хлопців, котрі співають на шість голосів. В їхньому репертуарі – клясичні твори композиторів XVII–XIX століть, український фолкльор, рок-н-рольні гіти, що виконуються без традиційного супроводу музичних інструментів. Інструменти власними голосами імітують самі хлопці.

Народився секстет шість років тому. До вишуканого стилю колективу дуже пасує загадкова назва. Цей музичний термін „піккардійці" знайшли у творчих працях земляка-львів'янина, композитора Анатолія Кос-Анатольського.

В теорії музики „піккардійська терція" – це музичний засіб, популярний в кінці XVII на початку XVIII століття у Західній Европі і означає середній звук мажорного акорду в кінці мінорного твору.

У репертуарі львівської „Піккардійської Терції" – акапельна хорова клясика. Все почалося саме з неї. Хлопці перекладають на голоси навіть інструментальні клясичні речі. Серед них – „Місячна соната" Бетговена, заспівана голосами. Та найвдалішим був дебют-обробка української народної пісні „Туман яром". Потім була фантастична трансформація – рок-н-рольні гіти на українські пісні.

Майже в кожному концерті виконують свої найпопулярніші твори – „Богдан" та „Техно-терція", співані на мотиви популярних пісень з репертуару західних та українських зірок.

Пишуть хлопці і свою музику. Так, наприклад, їхню власну композицію „Пустельник" багато хто визнає найкращою піснею в репертуарі.

Крім цього, виконує колектив твори сучасних українських композиторів Станкевича, Зубрицького, Скорика. Як не дивно, широка репертуарна палітра колективу не утруднює сприйняття творів.

Коли у залі збираються молоді люди, які приходять послухати „Старенький трамвай", „Богдан", „Пустельник", веселі рок-н-роли, „піккардійці" завжди починають з хоралів, українських народних кантів, виконують твори сучасних композиторів, а закінчують піснею „Мішель" з репертуару „Бітлз"... Спочатку їх зустрічає мертва тиша, а потім – буря овацій...

Сьогодні „Піккардійська Терція" – зірка української естради. Її знають у Польщі, краще – у Києві, найкраще – у Львові. У старовинному місті Лева „піккардійці" мало не національні герої.

І недарма – „терція" є яскравим носієм львівської музичної культури, традицій, у яких поєднується добрий европейський смак та високий виконавський рівень.

За шість років група випустила чотири авдіо-альбоми. Тепер завершується робота над двома альбомами. Один з них записаний студією „Hendrix" (м. Люблін, Польща), розрахований для продажу у Польщі та Західній Европі. Другий – на студії „Мелос". Найближчим часом відбудуться їх презентації.

Роман Климовський,
менаджер „Піккардійської Терції"

Конференція у Вашінґтоні

(Закінчення зі стор. 1)

переглядом мистецької виставки, спонзороване Українським Інститутом Америки з Нью-Йорку.

В четвер зранку розпочалися робочі наради Лікарського товариства на тему "Поступ в медицині", а Об'єднання українських кредитових спілок та Кредитова спілка "Самопоміч" провели наради своїх директорів. Того ж дня увечері відбулося урочисте прийняття в Конґресі США.

Сьогодні, в п'ятницю, лікарі продовжать нараду на тему "Перша міжнародна конференція з питань охорони здоров'я в Україні", а також розпочнуть2 свої робочі зустрічі такі організації, як: Спілка українських адвокатів Америки, серед обговорюваних тем – судовий процес проти програми "60 хвилин" Сі-Бі-Ес; як створити успішне судочинство в 2000 році; юридичні реформи в Україні; іміґраційні закони і допуск в Америку та їх дія щодо українців й українських американців, зокрема щодо Лазаренка та інші.

Кредитові спілки обговорюватимуть питання діяльности й поступу кредитових спілок в діяспорі та Україні; захисту позичок і життєвих заощаджень. Союз Українок Америки говоритимуть про стан здоров'я жінок в Америці й Україні; про можливість змінити закони про працю в Америці, які б допомогли жінкам в Україні; про ґенетичну інженерію і її наслідки. На порядку денному Інженерного Товариства – тема "Наукова й технологічна співпраця США й України: стан і можливості". Бібліотечне Товариство розглядатиме питання перегляду й відродження своєї діяльности. Наради в цей день проведуть також організації архітекторів з темами про сучасну церковну архітектуру, реконструкцію архітектурних пам'яток в Україні, про можливості в Україні для українських американських спеціалістів та інше. Об'єднання професіоналістів і бізнесменів проведе свої річні збори.

Сьогодні увечері представники українських ділових кіл та громадських організацій мають прийняття в Державному департаменті США. Завтра, в суботу, відбудуться наради ветеранів та Вашінґтонської Групи, а також продовжать наради названі вище організації. Увечері відбудеться бенкет.

В останній день Спільної конференції, в неділю, після спільного екуменічного Молебня, ще відбудуться дві заключні бесіди: про зростаючу ролю українсько-американських фінансових інституцій та про поліпшення політичного клімату серед українсько-американської спільноти. Завершиться Тиждень українських подій у Вашінґтоні культурною програмою під час спільного обіду.

(Про Спільну конференцію читайте також у редакційній статті на стор. 4)

ЗВІТ НАШИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ ТА ЇЇ ВИСЛІДИ БУДЕ ПОДАНИЙ В НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ "СВОБОДИ".

Війна закінчилась...

(Закінчення зі стор. 1)

Який сором! Хоч усі познаки вказують на те, що війна в Косово закінчилась, та треба бути свідомими того, що, незважаючи на тріюмф воєнної технології та вміння, боротьба триває.

Війська НАТО кількістю 50,000 зайняли свої позиції, але за кожну п'ядь косовської землі їм доводиться боротись з наявними і невидимими небезпеками, котрі чигають у різних видах і формах, щоб забезпечити утвердження плянів договору. Найбільш гострими проблемами під сучасну пору – це репатріяція сотень тисяч етнічних албанців, роззброєння Косовської визвольної армії, наладнання конечної доброчинної допомоги та монументальної програми відбудови Косова.

Інші проблеми політичного характеру, як тонкощі наладнання ролі Росії у всьому косовському процесі залишаються до розв'язки дипломатів у майбутньому. Повернення етнічних албанців до зруйнованих осель, свіжих могил рідних і друзів тільки посилює їхнє бажання помсти за заподіяні кривди. Важко також передбачити співпрацю з провідниками Косовської визвольної армії при демобілізації та роззброєнні їхніх вояків, а це є важливою частиною успіху або невдачі в цій боротьбі. Коли ж мова про відбудову Косова, то її вирішили провідники „великої сімки" і Росія минулого тижня на вершинній зустрічі в Кельні, накреслюючи плян закінчення восьмирічних воєнних дій на Балканах, шляхом безмежної програми допомоги і політичної підтримки, зі зазначенням, що Югославія мусить взятися за „демократичні та економічні реформи", якщо хоче бути включена у згадану програму. Конкретного кошторису пропонованого пляну покищо немає, однак Европейський союз пообіцяв 500 млн. дол. річно тільки для Косова впродовж наступних трьох років, але західні офіційні чинники твердять, що тут буде потрібно 30 блн. дол. впродовж наступних п'яти років, коли брати до уваги цілий реґіон.

У кінцевій заяві провідники США, Британії, Німеччини, Франції, Канади, Італії, Японії та Росії підкреслили, що „створення демократичного і багатоетнічного Косова, повернення біженців і запорука безпеки для всіх, включно зі сербами та іншими меншинами в Косово, буде головним завданням міжнародної громади". Крім того, завжди існує небезпека, що Слободан Мілошевіч у той чи інший спосіб може зірвати договір, і всі пляни будуть зайвими.

Про таку можливість не хочеться навіть думати. Однак дотеперішні спілкування з югославським президентом змушують припускати таку можливість.Тут треба признати, що наполегливість Америки та її Президента Била Клінтона, незважаючи на гостру критику вдома і за кордоном, були ключовим засобом у закінченні війни у Косові.

Якщо цей договір втримається, а НАТО з підтримкою Організації Об'єднаних Націй утвердить пляни договору в Косові і на Балканах в цілому, то Европа зможе закінчити це століття – століття, що бачило загибель 50 млн. своїх чоловіків, жінок і дітей у війнах з хисткими договорами, з позитивною перевагою для своєї історії.

Х.В.- Ференцевич

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

СОЮЗІВКА • SOYUZIVKA

Ukrainian National Association Estate

Foordmore Road
914-626-5641

Kerhonkson, New York 12446
FAX 914-626-4638

МИСТЕЦЬКІ ПРОГРАМИ НА СОЮЗІВЦІ 1999

П'ятниця — 2 липня 10:00 веч. Товариська зустріч за участю музиків *„Миднайт Бігус"*

Субота — 3 липня 8:30 веч. КОНЦЕРТ *„Українські танцюристи Маямі"*
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестри: *„Золота Булава"* і *„Буря"*

Неділя — 4 липня 10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Буря"*

РІЗНОМАНІТНІ ВИСТАВКИ

Субота — 10 липня 8:30 веч. КОНЦЕРТ Вокальний ансамбль *„Промінь"*, керівник БОГДАННА ВОЛЯНСЬКА
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Відлуння"*

Субота — 17 липня 8:30 веч. КОНЦЕРТ Сопрано – ГАЛИНА КОНАРЕВА, композитор ЛЕОНІД ВЕРБИЦЬКИЙ
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Світанок"*

Субота — 24 липня 8:30 веч. КОНЦЕРТ сопрано ЛІЛЕЯ ВОЛЯНСЬКА
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Водограй"*

Субота — 31 липня 8:30 веч. КОНЦЕРТ Хор *„Думка"*, диригент ВАСИЛЬ ГРЕЧИНСЬКИЙ
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Криштал"*

Виставка ТАРАСА БІЛЬЧУКА

Субота — 7 серпня 8:30 веч. КОНЦЕРТ Ансамбль *„Українська родина"*
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Луна"*

Виставка: РОДИНА „КОЗАКИ" ЕКО, ЯРЕМА, ЯРОСЛАВ

Субота — 14 серпня 8:30 веч. КОНЦЕРТ Бас СТЕФАН ШКАФАРОВСЬКИЙ
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Фата Моргана"*

11:45 веч. ВИБІР „МІС СОЮЗІВКИ 2000"

Виставка П. ЗИНОВІЯ ГУЛЕЙ

Субота — 21 серпня 8:30 веч.

ВІДЗНАЧЕННЯ ВОСЬМОЇ РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

КОНЦЕРТ Школа Українських Танців РОМИ ПРИЙМИ-БОГАЧЕВСЬКОЇ
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„Темпо"*

Виставка ДАРІЇ „ДУСЯ" ГАНУШЕВСЬКОЇ

Неділя — 22 серпня

„ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ"

Субота — 28 серпня 8:30 веч. КОНЦЕРТ сопрано ОКСАНА ХАРУК, піяніст ТОМА ГРИНЬКІВ
10:00 веч. ЗАБАВА, оркестра *„На здоров'я"*

Виставка ТАРАСА БІЛЬЧУКА

3 – 6 вересня

ВІКЕНД З НАГОДИ ДНЯ ПРАЦІ

ХОЧЕТЕ МАТИ СПОКІЙНУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕНУ СТАРІСТЬ — ВСТУПІТЬ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

ПОВІДОМЛЕННЯ

Члени Українського Народного Союзу, котрі закінчили 79 років або більше і ще платять вкладки за життєве забезпечення в УНСоюзі, є уповноважені до братської дотації, котра рівняється річній вкладці. УНС заплатить однорічну вкладку за грамоти в клясах 1,5, 6, 21, 51, 26, 56. Ці члени не потребують нічого робити, бо всі вплати переходять автоматично.

Члени, котрі мають забезпечення в інших клясах, не є уповноважені до плати річної вкладки. Члени, котрі вибрали на виплаті дивіденди опцію два або чотири (акумуляцію дивіденди, або закуплення додаткового забезпечення) мусять самі платити вкладки на забезпечення, але УНС додасть вплату до їхньої дивіденди. Кожний член має право відкладати свій вибір дивіденди, і тоді УНС буде платити річну вкладку.

Екзекутивний Комітет

Союзівка – найкраще місце для різних оказій

УНСоюз запрошує українські організації і корпорації проводити свої зустрічі, конференції чи інші оказії на оселі Українського Народного Союзу, на Союзівці. Оселя розташована у затишку чудових Кетскильських гір у стейті Ню Йорк. Пам'ятайте, що за ціну, яку ви мали б заплатити у міських готелях, Союзівка пропонує вам можливість відбуття зустрічей протягом цілого вікенду.

Український Народний Союз нещодавно святкував 105-ту річницю свого існування. Протягом усіх цих років УНС дбайливо служив своєму членству і громаді в цілому, наділяючи їх братськими користями. Однією з братських користей є Союзівка. УНСоюз старається надалі втримати Союзівку для себе, для наших дітей та внуків та для нашої громади.

Щоб наша оселя була успішною і прибутковою, вона мусить втішатися підтримкою нашої громади. Літом на цій оселі відбуваються різні табори для передшкілля та молоді, тенісові та плавацькі змагання, концерти, мистецькі виставки, доповіді, весільні прийняття та інше. Але у позасезоновому часі Союзівка може служити громаді на інші потреби.

Тому ми заохочуємо організації, корпорації та клюби проводити свої річні конференції, наради, семінари чи з'їзди на Союзівці і тим самим забезпечити існування цій оселі – клаптику України на американській землі.

На ваше бажання, Союзівка влаштовує бенкети чи менші та більші прийняття. Під вмілою управою головного кухаря, випускника Кулінарного Інституту Америки, тут подаються знамениті харчі, поживні та елеґантно приготовані. Їх подається в їдальні, в конференційній залі, на терасі з чудовим видом гір, чи інтимно — у бібліотеці при ватрані.

Щоб задоволити вас і ваших учасників, приготування страв може бути узгоджене з головним кухарем. На бажання, подаються традиційні українські страви.

Просимо телефонувати до нас, резервуючи Союзівку для вашої наступної зустрічі. Ми докладемо всіх зусиль, щоб ваше перебування на Союзівці було корисним і приємним для вас та ваших учасників. Ґарантуємо доступні ціни.

Просимо пам'ятати: „Нема то, як на Союзівці!". Ми раді допомогти вам. В усіх справах телефонувати: Союзівка – тел. (914) 626-5641 (141) Головна канцелярія – тел. (973) 292-9800 (3067).

Оксана Тритяк,
координатор особливих проєктів УНС.

УВАГА! ЧЕКАЄМО МАТЕРІЯЛІВ ДО АЛЬМАНАХУ УНС НА 2000 РІК

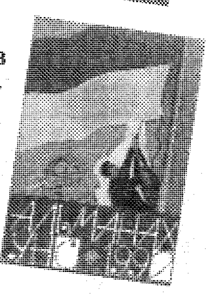

Цим разом підкреслюємо, що хоч тематичні межі наступного альманаху природно визначає Великий Ювілей християнської ери, однак ці самі межі дають досить простору для висвітлення усіх інших ділянок життя українського народу – найважливіших подій національної історії, зокрема церковної, досягнень у галузі науки, мистецтва, літератури.

Особливо ми чекаємо матеріялів, що стосуються життя і діяльности західної української діяспори, зокрема повоєнної, яка активними зусиллями наближувала час постання незалежної України. При цьому об'єктами дослідження можуть бути як громадсько-культурні і політичні організації, так і окремі особистості.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Українку призначено до престижної Ради

Уляна Балух-Мазуркевич

Уляну Балух-Мазуркевич, довголітню власницю ресторану і клюбу „Уляна" у Філядельфії, голову Комітету оборони людських прав, посадник Філядельфії Едвард Рендел призначив до престижевої Ради приватної індустрії міста. Рада відповідає за всі інвеституції, що стосуються Філядельфії, веде всілякі програми економічного розвитку міста.

Одним із завдань Ради є забезпечити місцеві індустрії достатньою кількістю вишколеної робочої сили, щоб Філядельфія стала гідним конкурентом в ґльобальній економіці. Бюджет Ради на 1999 рік становить 34 млн. дол.

Також важливим завданням Ради є об'єднання безробітних в робітничий загал, щоб вони могли стати на шлях власної економічної незалежности.

Пресове бюро Комітету Оборони Людських Прав,
Філядельфія, Па.

УККА пропонує новий громадський проєкт

Від початку свого заснування у 1940 році Український Конґресовий Комітет Америки (УККА), неприбуткова організація освітницького спрямування, пов'язує свою діяльність з поширенням правдивої інформації про Україну у Сполучених Штатах Америки та у світі шляхом проведення різноманітних освітніх програм та заходів. Намагаючись й надалі підтримувати діяльність в цьому напрямку, УККА цього літа у Нью-Йорку розпочинає новий проєкт, так звану серію „зустрічей-обідів" (brown-bag lunches), під час яких обговорюватимуться політичні, культурні, освітні та інші питання, що безпосередньо стосуються України.

Програма дасть можливість усім тим, хто цікавиться Україною, збиратися щомісяця та обговорювати наболілі питання у вільній дискусії. Кожна зустріч розпочинатиметься короткою промовою запрошених гостей на попередньо обрану тему, після чого усі учасники зустрічі зможуть у невимушеній атмосфері відверто ділитися між собою своїми поглядами. Згідно з американською традицією, кожен учасник подібних зустрічей повинен сам забезпечити себе обідом, УККА бере на себе відповідальність за придбання напоїв для всіх присутніх.

Перша така зустріч відбудеться в середу, 30 червня цього року, о 12:30 дня, в крайовій канцелярії УККА, за адресою: 203 Second Avenue, New York City. Гостем цієї зустрічі буде високоповажний Володимир Єльченко, Постійний представник України в ООН, який обговорюватиме питання позиції України у конфлікті, що зараз має місце на території колишньої Югославії. Ми звертаємося із проханням до усіх бажаючих взяти участь у зустрічі попередньо зареєструватись в УККА, (телефон: **(212) 228-6840).**

Пресове бюро УККА

Асоціяція українських професорів пожвавлює свою діяльність

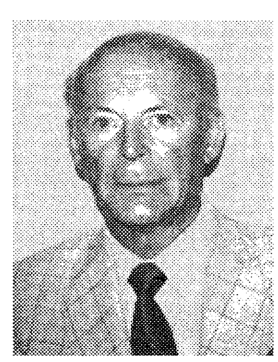
22 травня Українсько-Американська асоціяція університетських професорів провела пленарне засідання управи й контрольної комісії в Кентському університеті, Огайо.

Присутні були: голова Асоціяції Ася Гумецька, перший заступник Любомир Винар, секретар-скарбник Мирослав Мельник, член контрольної комісії Михайло Калинський і член управи Марта Трофименко. Інші члени прислали свої пропозиції, які було обговорено під час засідання. Скарбник М. Мельник подав фінансовий звіт, згідно з яким інвестиції становлять понад 100,000 дол., однак відсотки налічують лише біля 3,000 дол. - це та сума, яку, за статутом, асоціяція має у своєму розпорядженні. Очевидно, що така ситуація виключає якісь ширші пляни, і це стало предметом дискусій. Вирішено створити статутову комісію, щоб переглянути статут і, можливо, його осучаснити. Серед прийнятих пропозицій були такі: підтримати фінансово Одеський конґрес МАУ, розпочати кампанію і приєднання нових членів, зокрема з-поміж молодих науковців, знайти вартісні наукові праці в Україні з метою їх тут видати в англійському перекладі, наладнати зв'язки з університетами в Україні, улаштовувати річні наукові конференції, створити стипендійний фонд для здібних свідомих українців в Україні, активізувати співпрацю з іншими науковими українськими установами.

Здійснення цього останнього рішення вже розпочато: на конґресі в Одесі у серпні цього року асоціяція влаштовує „круглий стіл" на тему сучасного стану й перспектив українських наукових установ у діяспорі, у якому візьмуть участь представники НТШ, УВАН, УІТ, Гарвардського українського дослідного інституту та інших установ, Канади, Европи та Австралії. Асоціяція є членом Наукової Ради при СКУ.

Ася Гумецька

78-ліття д-ра Богдана Шебунчака

Д-р Богдан Шебунчак

Відзначення уродин громадського діяча д-ра Богдана Шебунчака 22 травня на Оселі ім. Ольжича стало разом із тим нагодою подякувати ювілярові за вклад у громадсько-політичне і культурне життя громади, а також нагадати йому, що шлях ще незавершений, що громада і друзі очікують від нього праці та допомоги.

Разом із діловим засіданням управи ОДВУ відбувся святковий обід, під час якого в дружній атмосфері присутні привітали д-ра Богдана Шебунчака з його 78-літтям.

Народився він 26 грудня 1921 року в Солотвині Надвірнянського повіту Івано-Франківської области у родині підприємців.

Батьки подбали про те, щоб їх син одержав належну освіту у складних умовах Другої світової війни, а там і відповідну професію. Він закінчує гімназію у Коломиї в 1940 році, в 1942 році вступає до Медичного інституту у Львові і продовжує медичні студії в Німеччині.

Під час студій познайомився із студенткою медичного факультету Софією Левицькою, з якою одружився і вже в 1950 році молоде подружжя, обоє лікарі, з малим сином Романом виїхали до Америки.

Серед складних умов еміґрантського життя д-р Шебунчак почав працювати лікарем в Америці, і від 1958 року по сьогоднішній день має приватну практику в Блюмфільді, Нью-Джерзі. Впродовж свого життя він поєднував професійну працю лікаря з активною громадсько-політичною діяльністю. Зокрема у Крайовому Патріярхальному Комітеті в 1964-66-их роках, який прокладав шлях для створення Патріярхату Української Греко-Католицької Церкви. Був членом екзекутиви УККА, заступником голови Крайової Ради УККА, докладаючи зусиль, щоб Український Конґресовий Комітет Америки став всегромадською централею і репрезентацією нашої громади у США.

Нині д-р Б. Шебунчак має обов'язки в УАКРаді довести організацію до внутрішнього миру і консолідації.

Із юних років він є відданим членом Організації Українських Націоналістів, активним в Організації Державного Відродження України (ОДВУ), „Чорноморській Січі", Українському Інституті Америки. Із юних років він любив спорт і присвячував час координації спортових Ігр, як голова Українського Світового Комітету. В члени Українського Народного Союзу д-р Шебунчак вступив відразу по приїзді до Америки і до цих пір виконує обов'язки головного лікаря.

За активну діяльність в американській Асоціяції лікарів в травні минулого року нагороджений Золотою медалею Асоціяції, відділу Нью-Джерзі, з приводу 50-ліття його лікарської праці має нагороду Українського Лікарського Товариства. Д-р Б. Шебунчак як почесний голова ЦУ ОДВУ присвячує багато часу і уваги всесторонній діяльності Оселі ім. Ольжича.

Ювіляр тепло подякував всім друзям - учасникам цього незабутнього вечора, запевнивши, що він і далі працюватиме для добра націоналістичного руху і його братньої організації ОДВУ.

З. Г-ський

Вагома допомога Україні

На п'ятих загальних зборах Координаційного Комітету Допомоги Україні (ККДУ), які відбулися з початком травня ц. р. в Іст-Гановері, звітував Комітет допомоги Україні - Відділ Центрального Нью-Джерзі.

За 1997-1998 роки приходи відділу від різних імпрез, а також від жертводавців (зокрема родин Грецькових, Лишиків, Василенків, а також від Консисторії Української Парвославної Церкви у Бавнд-Бруку) становили 12,798 дол. З них 500 дол. видано на розбудову київського представництва „Смолоскипу"; 500 дол. - на придбання копіювальних приладів для шкіл в Україні; 4,606 дол. - на гуманітарні пакунки для сиротинців в Україні; 2,500 дол. - на розбудову козацької школи „Спас"; 300 дол. - стипендії для студентів в Україні; 400 дол. - на перевезення дітей зі східніх областей України в західні під час Різдвяних та Великодних свят; 500 дол. - допомога жертвам повені в Закарпатті; 338 дол. - на розбудову музею українського гончарства в Полтавській області; 2,519 дол. - на будівництво української церкви в Луганському; 825 дол. витрачено на імпрезові зголошення в пресі.

Члени нашого комітету Василь і Маргарета Кець в 1998 році вислали в Україну 69 пакунків, загальною вагою 6,864 фунтів - на загальну суму 19,915 дол.

Дамян Ґеча,
голова Комітету допомоги Україні - Відділ Центрального Нью-Джерзі

Осередок Випані був серед кращих на злеті СУМу

Осередок СУМу з Випані.

На день злету Спілки Української Молоді погода була наче на замовлення – сонце в синьому небі осявало зелені гори, і здавалось, що то наші Карпати пишаються своєю красою. На оселю СУМ прибуло понад 500 юних сумівців, щоб показати, чого вони навчилися на своїх сходинах упродовж року. Одні стали до конкурсу слова, інші – до конкурсу мистецтва, треті взяли участь в спортивних змаганнях. Наш осередок імені 24 серпня 1991 року, що діє у Випані, Н. Дж., з приходом до нашої околиці Українського Народного Союзу, редакції часопису „Свобода", двох філій кредитівок, наче зі сну пробудився. Прибувають усе нові люди, котрі поселюються недалеко церкви та УНСоюзу. В осередку вже є понад 40 членів. Вони добре готувалися до весняного злету. Не раз на сходинах юнацтва можна було бачити наших виховників – голову осередку друга Михайла Козюпу, подругу Христю Цебрій-Різзо, Лесю Цебрій-Раго, Лінду Клебан, котру дуже люблять наші суменята, Зірку Ковбаснюк та Ганю Додз. Вони доклали багато праці, і це видно на підсумках злету.

На конкурсі слова серед 4-річних суменят переможцем став Степан Вох, а серед п'ятирічних – Богдан Вох. Обидва нагороджені золотими медалями. На конкурсі слова юначок (6–7 років) перше місце здобула Наталка Браташ (золота медаля), з молодших юнаків (10–11 років) Христофор Різзо здобув друге місце (срібна медаля), а Михайло Ущак – третє (бронзова медаля). Золоту медалю має і Андрій Раго. На конкурсі слова рій „Пугачі" (5–7 років, виховниця подруга Лінда Клебан) – здобув третє місце, рій „Лиси" (13–25 років, виховниця Леся Цебрій-Раго) – друге місце. Конкурс з мистецтва виграли музично-співочий ансамбль „Чарівний дзвін" (виховники Михайло Козюпа та Зірка Ковбаснюк). Його учасники – Христофор Різзо (фортепіяно), Катруся Додз (скрипка), Андрій Раго (клярнет), співаки Ромко Ковбаснюк, Павло й Степан Біланичі, Адам Климко, Олесь Клебан, Христофор Голіней, Стефан Різзо, Матвій Голіней, Микола Куцина, Катя Клебан та Наталка Кузів нагороджені грамотами.

На спортивній площі наші юнаки та юначки теж були серед перших. З бігу на 60 ярдів в групі 8–9 років Степан Біланич здобув третє місце, в групі юначок від 10–11 років Ліда Нагорняк – перше місце (золота медаля), а Катя Клебан – третє (бронзова медаля). З бігу на 100 ярдів для старшого юнацтва (13–15 років) Роман Табачук здобув друге місце. З бігу на 440 ярдів (юнаки 13–15 років) переміг Роман Табачук (золота медаля). Кидання кулі принесло срібну медалю Ліді Нагорняк. В бігу з естафетою (юначки 10–11 років) на другому місці були Катя Клебан, Наталка Кузів та Ліда Нагорняк.

Для молоді змагання – заохота до дальшої праці над собою, для виховників – велике задоволення від того, що їхня праця з молоддю не була марною.

Дмитро Вох

Павло Дорожинський виступив перед громадою Великої Британії

Впродовж травня ц. р. член Проводу ОУН, головний редактор журналу „Самостійна Україна" Павло Дорожинський перебував у відрядженні в країнах Західньої Европи, зокрема в Англії та Німеччині. Він виступив у Великій Британії перед ширшою авдиторією в Брадфорді, Нотінгамі, Ольдгамі та Лондоні, мав низку зустрічей, в тому числі з членством ОУН, в різних осередках, з представниками українських церков, посольствами, громадськими і політичними діячами.

11 травня Павло Дорожинський виступив з доповіддю в громаді „Організації українців у Великій Британії" в Брадфорді. Доповідача представив культурно-освітній референт відділу Теодор Коляса.

Свою доповідь ред. Дорожинський розпочав з 70-ліття заснування ОУН, яка увесь цей час є носієм української національної ідеї. Сьогодні, коли Україна є самостійною державою, ОУН продовжує державотворчий процес розбудови і закріплення Української державности, за який протягом 70 років поклали голови світлої пам'яти кращі сини і дочки України.

Другою темою доповіді гостя був факт, що Україна стоїть перед президентськими виборами. Для українських патріотів-державників – це важливе завдання, бо результат виборів вплине на національний, економічний і соціяльний розвиток України. „Проте одне хай буде ясне, – підкреслив доповідач, – яка б не була влада, Україна буде!".

ОУН, на відміну від інших партій і організацій, має успіхи в консолідації націоналістичних середовищ. До неї як асоційовані члени вже приєдналися ОУН в Україні, ОУН-Державники, Військова Організація ім. Є. Коновальця, тривають переговори з середовищем Юрія Шухевича. Спроби переговорів з ОУНр тимчасово припинилися, сказав доповідач.

На закінчення зібрання кільком учасникам визвольної боротьби в роки Другої світової війни членам Українського легіону самооборони 1 дивізії УНА вручено „Лицарські Хрести Заслуги". Їх одержали Остап Чуйко, Олександер Король, Дмитро В'яжевич. Також в Нотінгамі одержали „Лицарський Хрест Заслуги" Гриць Філіпчук, Володимир Кондратюк, Давид Смочук.

Віра Смерека,
Англія

Зустріч в Нью-Йорку членів Українського Лікарського Товариства

Головна управа Українського Лікарського Товариства Північної Америки, яка у системі 15 відділів об'єднує українських лікарів Америки і Канади, сьогодні застосовує додаткові заходи організування нових членів, особливо молодих лікарів, недавніх випускників медичних шкіл.

Що два місяці президія головної управи виїжджає до окремих відділів Лікарського Товариства, що стимулює пожвавлення праці відділів.

В суботу, 15 травня, до Нью-Йорку прибули члени головної управи УЛТПА: доктор Марія Гриціляк – голова, Зірка Калинич – заступник голови, Василь Шеремета – секретар, Богдан Іванець – касир, Роман Гой – новообраний голова і Лариса Іванець – головний адміністратор. Зустріч і наради відбулися в Українському Інституті Америки.

Від управи метрополітального відділу УЛТПА Нью-Йорк – Нью Джерзі у двогодинних нарадах з головною управою брали участь доктори – Адріан Баранецький, Юрій Демидович, Леся Баранецька, Юрій Крижанівський, Богдан Шебунчак і Степан Ворох.

Під час двогодинних нарад, крім організаційних справ, були порушені справи, пов'язані з винятковою подією під назвою „Спільні конференції українських-американських організацій – Тиждень українських подій у Вашингтоні".

Д-р Марія Гриціляк після закінчення офіційних нарад привітала численних членів відділу, поінформувала про розвиток Товариства, пляни праці, закликала до активности та просила взяти численну участь у відзначенні 50-ліття УЛТПА, яке припадає на 22 січня 2000 року. Управа заздалегідь повідомить про день і місце для відзначення золотого ювілею.

Після М. Гриціляк з коротким і теплим привітанням виступив голова Відділу Нью-Йорк – Нью Джерзі Адріян Баранецький, закликаючи присутніх наполегливо працювати над залученням молодих випускників медичних закладів до Товариства, славного своєю організованістю і працею в Америці і Канаді.

Управа Відділу позитивно поставилась до доброї пропозиції молодих лікарів, щоб при відділі Нью-Йорк – Нью Джерзі створити дорадчу комісію для новоприбулих лікарів, стоматологів, фармацевтів, біологів і представників споріднених професій.

При каві і перекусці ще довго розмовляли давні члени із новоприбулими колегами.

Д-р Степан Ворох

Активістки СФУЖО відвідали Київ

У Києві 19–20 травня відбулися збори Української Всесвітньої Координаційної Ради, участь в яких взяла голова СФУЖО Оксана Соколик, заступниця голови УВКРади. Екзекутива СФУЖО повідомляє, що О. Соколик і Марія Шкамбара, членка Ліги Українок Канади, заступниця президента СКУ, відвідали Союз Українок України, де зустрілися з головою організації Атеною Пашко і членками управи, а також мали зустріч з Іриною Голубєвою – головою новоствореної Національної Ради Жінок України.

Представників УВКР прийняв Президент України Леонід Кучма. Президент передав О. Соколик „Вітальний лист", в якому висловив „...щиру вдячність за сумлінну працю, значний особистий внесок у розвиток і зміцнення Української Держави".

Голова СФУЖО була також учасницею Шевченківських днів, які відбулися 21–23 травня на Черкащині з нагоди 185-ліття з дня народження Тараса Шевченка. В багатьох місцевостях Оксана Соколик виступила з вітаннями від СФУЖО.

Екзекутива СФУЖО

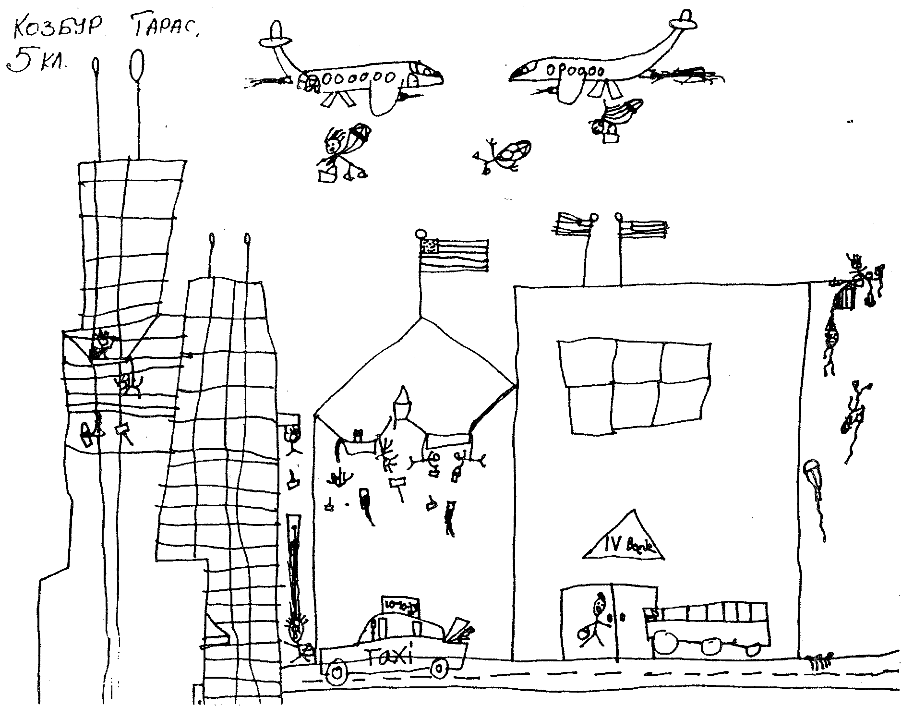
ПОПРАВКА

У 23 числі „Свободи", з п'ятниці, 4 червня, у списку жертводавців Фундації Українського Вільного Університету з вини авторів допущено помилки.

Замість речення „Інж. Токарчук Теодор", має бути: Токарчук Теодор. Замість „Яровенко Валентина ", треба читати: Яковенко Валентина .

Ред.

Діти „Рідної Школи" з Чикаґо люблять малювати

Тарас Козбур зобразив веселі парашутики з подарунками над містом.

8–9 травня у виставочній залі Культурного Осередку при парафії свв. Володимира і Ольги в Чикаґо експонувалася шоста виставка-конкурс дитячого малюнка учнів школи українознавства товариства „Рідна Школа". Цьогорічна виставка була присвячена Дню Матері. Малюнки учнів своєю барвистістю, різноманітною тематикою і техніками виконання створювали піднесений і святковий настрій.

Виставку вступним словом відкрила директор „Рідної Школи" мґр. Надія-Людмила Хойнацька, яка приділяє багато уваги естетичному вихованню учнів нашої школи. Від 5-ої до 7-ої кляси учні вивчають українське народне мистецтво і етнографію.

Освоєння матеріялу відбувається шляхом замалювання кращих творів народної архітектури, кераміки, ткацтва, вишивки і т. д., яке закріплюється теоретичним матеріялом.

У шостій виставці-конкурсі взяли участь учні від дошкілля до десятої кляси. Малюнки дошкільнят вражають своєю яскравістю кольорів, вільним трактуванням і розкриттям навколишнього світу. Вводить в світ прекрасного і прищеплює любов до малювання учителька-опікунка Христина Таран. Особливо цікаві малюнки Софійки Федащин, Катрусі Скородинської, Юлії Федацької, Тамари Боднар, Гані Скворч.

Різноманітні тематикою і розкриттям тем малюнки учнів 2-ої кляси. Тут ми бачимо краєвиди сільські і міські, підводне життя, квіти. Маркіян Пилипчак намалював „Лісовий краєвид", Лука Вишницький – „Місто", Марко Лібер зобразив підводне життя, Діяна Куріца досить яскраво і барвисто намалювала квіти.

Учні 3-ої кляси Міля Бень, Ганнуся Сеник і Юрій Скрупський, кожен по-своєму, намалювали Різдво. Оріяна Павлик досить вдало намалювала портрет Т. Г. Шевченка, а Ярослав Петрина – „Міський краєвид".

Багато любові і старань приділяє лекціям малювання учителька-опікунка 3-ої кляси, „Метеликів", Марта Козбур. Учні на своїх малюнках зобразили лісових звірів і домашніх тварин. Адам Белкірус намалював вовка, Тереза Сосенко – котика, Наталка Возна і Маркіян Дзюк, кожен по-своєму, намалювали песиків, Никол Скворч – вухастого зайчика. Малюнки цієї кляси були виконані в мішаній техніці (акварeля, акрил і олійна пастель).

Малюнки „Україна" і „Північ" учениці 4-ої кляси Яринки Климчак вирізнялись серед інших своєю яскравістю, кольоровим вирішенням. Учні 5-ої кляси на лекціях малювання опановують основи малюнка, кольору, побудови мистецького твору. На одній з лекцій було завдання зробити вітальну листівку до Дня Матері, з яким учні досить добре справились. Цікаві були малюнки Петра Крутяка, Зенусі Форович, Тані Горчинської, Тараса Козбура, Івасика Кавчака, Назара Скрупського. Учениця 6-ої кляси Міля Войтихів намалювала кольоровими маркерами український танець.

На одній з лекцій учителька-опікунка 7-ої кляси Галина Баран дала завдання учням своєї кляси намалювати твір на виставку. Малюнки мають в собі елементи імпровізації тем, переважна більшість – це лінійні, такі, як „Каченя" Гриця Сідельника, „Краєвид з пальмами" Христофора Савоя, портрети, зроблені Андрієм Дзюком і Дам'яном Козбуром, „Морський краєвид" Тетяни Матусяк. Роксоляна Чиринконі і Марта Ривак кольоровими маркерами намалювали геометричні абстракти. Люба Василик зобразила досить вдало на свої малюнках дерев'яну церкву і чумацький віз.

Ікона „Богородиця", виконана ученицею 10-ої кляси Андреєю Зеліско, вирізняється кольоровим вирішенням, грамотною побудовою. Учениці цієї кляси Наталка Колодій, Христя Гановська і Наталка Кіналь зобразили кіноафіші „Захар Беркут", розкривши образотворчими засобами основну ідею і тему літературного твору Івана Франка. Керівник цього проєкту – учителька української літератури Оксана Мурська.

Виставка мала успіх і користувалась увагою, її відвідали учні і батьки не тільки нашої школи, а й інших шкіл. По закінченню виставки автори кращих малюнків були нагороджені пам'ятними відзнаками.

Юрій Віктюк,
учитель культури „Рідної Школи"

ПОСТАТІ

Вона пристрасно любила Гуцульщину

Про Ольгу Луцик – дещо докладніше

В статті Дмитра Пожоджука „Експедиція фольклористів до Космача" („Свобода", ч. 11) є згадка про „канадську" письменницю Ольгу Луцик-Рем. Почуваюся до обов'язку уточнити, що Ольга Луцик не була канадською, ані американською письменницею, вона – українська письменниця, яка під час Другої світової війни опинилася на еміґрації й проживала в стейті Мінесота у Твин-Ситі.

Я глибоко вдячна авторові за цю згадку. Що ж до неточности, то, думаю, вона вкралася тому, що драматичний твір Ольги Луцик „Князі гуцульських полонин" був виданий Союзом Українок Канади – фундацією ім. Т. Шевченка. Мені пощастило бути причетною до сценічного втілення цього твору Олі (так ми її звали). Його поставлено зусиллями 16-го Відділу Союзу Українок Америки в Мінеаполісі, Мн. Я в той час (кінець 1950-их років) була головою цього відділу, тож довелося взяти на себе багато обов'язків.

Віра Гринишин шила гуцульський одяг, включно з весільним. Її доня, 16-літня Таня, грала Княгиню, героїню гуцульських обрядово-весільних ритуалів. Володимир Мінкович („Дзюньо"), тепер проф. в Чикаґо, грав ролю Князя. За винятком Лени Карпяк-Бенцаль, яка була професійна артистка і співачка, решту ролей грали аматори. Мені довелося бути конферансьє, пояснювати звичаї та мову (твір написаний гуцульським діялектом), а Олин чоловік, покійний мистець Степан Луцик, малював декорації. Ми всі, вихідці з різних частин України, перетворилися в гуцулів.

Я, уродженка Надсяння (між Перемишлем і Сяноком), втратила своє рідне Підкарпаття, цю вужчу батьківщину через Акцію „Вісла". Оля вміла розповідати, писати та переливати в людські душі своє почуття. Вона любила Гуцульщину всіми фібрами душі і тіла, і мені дісталася крихітка цієї любови. Я вже мала свою „вужчу батьківщину" – Гуцульщину! І часто підписувалася так: „Гуцулка".

Коли в 1992 році мені пощастило відвідати Україну та побувати в Карпатах, в Космачі, я безмежно раділа, що доторкнулася серцем і всім своїм єством омріяної країни. Так, неначе я справді вродилася і виросла в цих горах Карпатах.

Оля рано повдовіла. Маючи двох синів, мусіла заробляти на хліб щоденний в лікарні, помічницею медсестри, між немовлятами. Я дивувалася, як вона могла створити цю велику п'єсу з архаїчними піснями і режисерувати її на сцені. Її відповідь була: „Я виливала свої думки і пісні на все, що було під рукою: серветки, кусники паперу, які викидали до сміття..., записувала на коротких перервах, інколи й поміж немовлятами... Герої цієї п'єси „говорили" до мене, я тільки записувала..."

І записала вона багато! Це і пісні, і поезії, інсценізації, оперетки, – для дітей і для дорослих. Найбільше мені шкода оперетки „Під баварським небом", яка десь пропала. Там вона віддзеркалила чудові тужливі пісні „остів", наших молодих людей, що їх німці запроторили як рабів до Німеччини в час Другої світової війни. Показала пару закоханих: дівчину з Галичини та хлопця з Придніпрянщини. Немає багато подібних творів з цього часу. Чи збереглася ця оперетка десь в рукописі? Не знаю. Якщо б Оля жила у своїй вільній державі, вона могла стати блискучим драматургом і композитором.

Ольга Луцик-Рем (Ременецька, псевдо – Ірина Плай) – з великої букви Людина. Закінчила Педагогічний інститут у Львові. Була вчителькою, грала добре на скрипці. Була великим людинолюбом. При цьому була надзвичайно скромною, завжди готовою допомагати. Не вміла сказати „ні". Цим часто зловживали.

Будучи наскрізь громадською людиною, належала до декількох організацій, хорів та ін. Разом у школі українознавства ми готували дитячі імпрези – на свято Шевченка, на День Матері і т. п. Її пісні співав місцевий громадський хор „Дніпро". А пісня „Верховино, писанко моя, де ж поділась вся краса твоя?" зворушувала людей до сліз. Могла з кожною людиною нав'язати контакт, і хто пізнав її ближче, не міг її не любити.

Я вдячна Провидінню, що дозволило мені на стежці життєвій зустріти таку шляхетну і талановиту людину, приятеля та подругу, хоч ділив нас вік (близько двадцять років). Вона завжди підбадьорювала мене, молодшу, завжди готова була допомогти, заохочувала до писання, і не критикувала безжалісно, як це робили інші.

Відійшла від нас напередодні постання української держави, і навіть не встигла пережити ейфорії, що обійняла тоді всіх нас.

Ярина Зоряна,
Мінеаполіс

В ім'я щасливої країни

2 квітня ц.р. в "Свободі" було вміщено розповідь про презентацію в книгарні польської газети "Нови дзєннік" на Манґеттені в Ню-Йорку двох книжок про Україну журналістки Тереси Седляр-Колишко.

Минулого тижня автор розповіла про цю публікацію читачам своєї газети. Вона, зокрема, пише: "Публікація "принесла мені велику радість, бо це свідчить, що наші друзі зі "Свободи" читають "Нови Дзієннік", цікавляться тим, що ми думаємо і як ставимося до сьогодні вже незалежної України. Дякуючи за теплі слова, зичу читачам "Свободи", щоб намагалися краще пізнати свій край, край предків, велику, плодорідну, колись молоком і медом спливаючу Україну, її історію, її пам'ятки, її красу, а також, якщо кошти дозволять, допомагали в будуванні сучасної, але з опертям на традиціях і звичаях предків щасливої України".

Л.Х.

УКРАЇНА І СВІТ

Києво-Могилянська академія: *discipulus studens, discipulus ludens**

...життя людське, за волею Божою, складається із двох частин: роботи та гри.

Валерій Шевчук, „Око Прірви"

Неодноразово мені доводилось бути присутньою на виступах президента Києво-Могилянської академії Вячеслава Брюховецького. І кожен раз, як тільки заходила мова про заснування академії, він повторював один і той же епізод: влітку 1991 року, перед самим створенням нашого закладу, до них зайшла старенька бабця і сказала, що чула про їхні наміри відродити славну Києво-Могилянську академію і хоче зробити свій вклад у цю велику справу, але нічого не має, крім „невеличкої порції вітамінів" – і простягнула повний кошик полуниць.

За словами В. Брюховецького, цей кошик і цей зворушливий вчинок були своєрідним надхненням-пророцтвом, яке дозволило довести їхню справу до кінця. Епізод цей, вкотре повторюваний президентом, викликає усмішку на устах тих, хто його чув вже не раз, але ця усмішка відразу ж зникає – кожен застановляється над благородністю та символічністю, яку несе в собі цей випадок: сьогодні ми маємо найпрестижнішу в Україні вищу школу – Києво-Могилянську академію.

Академія стала епіцентром, до якого з'їжджається молодь зі всіх куточків України. Кожен різний – з власними інтересами, звичками, уподобаннями, знаннями. Всі студенти, попри нарікання на складність навчальної програми, бурчання в бік викладачів, авторів підручників чи недоспаних ночей, люблять свою альма-матер, кожен по-своєму, кожен – за щось своє: крім навчання, в академії вирує громадське життя – відбуваються конференції, зустрічі з видатними людьми, виставки, театральні дійства, в стінах академії існують внутрішні та міжнародні студентські організації, кілька театральних труп, хор, галерея мистецтв, курси бальних танців, бібліотека, комп'ютерні кляси. А після напруженої праці можна відкинути набік усю серйозність і розпочати гру, як, наприклад, презентація молодіжного „самвидаву": спудеї-засновники кількох періодичних видань (які вони видають власним коштом, заохочуючи творчу молодь до самореалізації), познайомившись з такими ж молодими видавцями з київських вищих шкіл, на території академії самотужки організували оригінальну презентацію „самвидаву", за допомогою якої ознайомили молодь зі своїми виданнями і провели приємний вечір, в супроводі „самонаписаної" та „самовиконаної" музики та „самознятих" відеороликів. Протягом року в академії відбувається безліч забав, серед яких є традиційні академічні свята.

Улюбленим, безумовно, є День Академії, який закінчується забавою-карнавалом і в усіх студентів асоціюється з особистим святом президента Брюховецького – він, президент, на святі перебуває в центрі загальної уваги. У цей день єдино діючою грошовою одиницею на території академії є один „брюх", який дорівнює гривні – за брюхи на забаві можна купити тарілку козацької кулеші та гальбу пива; між студентством та викладачами зникає дистанція – всі бавляться на рівні; а бідний президент на догоду студентам повинен співати, танцювати, жартувати, розказувати про кошики з полуницями чи вручати нагороди...

Двом тисячам студентів Києво-Могилянської академії є куди прийти і є що звідти взяти – світ її повноводний, бурхливий та захоплюючий. А ми й не помітили, який здоровий і повноцінний організм виріс на дрібненьких полуничних вітамінах...

**учень, що вчиться; учень, що грається. (лат.)*

Софія Рябчук,
студентка 3-го курсу
Києво-Могилянської Академії

Проф. Микола Ковальський – засновник школи істориків

В березні ц.р. виповнилось 70 років докторові історичних наук, заслуженому діячеві науки і техніки України, академікові Міжнародної Слов'янської Академії Наук, засновникові осередку Українського історичного товариства в Острозі, членові редакційної колегії „Українського Історика" Миколі Ковальському.

На святковому засіданні Вченої ради Острозької Академії з цієї нагоди були присутні представники урядових структур, Національного Університету „Києво-Могилянська Академія", науковці з Києва, Дніпропетровського, Запоріжжя, Хмельницького та інших міст України.

Значна частина гостей відносить себе до наукової школи, створеної професором Миколою Ковальським. Ювіляра було нагороджено почесним урядовим знаком „Відмінник освіти України", а також премією обласного історико-краєзнавчого товариства за значний внесок у розвиток краєзнавчих досліджень.

Привітання надійшли з різних куточків земної кулі, від знаних наукових установ та вчених. Серед них – від Наукової ради Світового Конґресу Українців, Головної управи та Київського осередку Українського історичного товариства, Міжнародної асоціяції україністів, Історичної секції Української Вільної Академії Наук у США, історичних факультетів, ректоратів та окремих катедр Львівського, Дніпропетровського, Харківського, Запорізького, Одеського та інших університетів, Російського гуманітарного університету тощо.

Вченого вітали голова Українського історичного товариства, голова наукової ради Світового Конґресу Українців, голова історичної секції УВАН проф. Олександер Домбровський, президент Міжнародної асоціяції україністів, директор Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, академік НАН України Ярослав Ісаєвич, голова Київського осередку УІТ, проф. Михайло Брайчевський, голова Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського проф. Ярослав Дашкевич, директор Центрального державного Історичного архіву у Львові Орест Мацюк, заступник директора Центру ім. П. Яцика Канадського інституту українських студій Сергій Плохій, проф. Ганна Швидько, Олена Апанович, московські дослідники проф. Олена Чистякова, Ольга Медушевська, Віктор Муравйов та багато інших.

Серед дарунків одним із найдорожчих для ювілята став збірник „Осягнення історії", виданий з нагоди 70-річчя вченого, який вийшов у світ завдяки спільним зусиллям Острозької Академії та Українського історичного товариства. Збірник відкрито статтями його головних редакторів – голови УІТ проф. Любомира Винара та ректора Острозької Академії проф. Ігора Пасічника.

Алла Атаманенко,
Острозька Академія

Чи повернуться селяни на ярмарок?

На київських базарах селянинові місця немає. Уся територія базару поділена між посередниками, кожен з яких дістав по 5–10 торговельних місць і платить за їх використання дирекції базару. Сам він, звісно, не торгує, бо має можливість за безцінь найняти для цього безробітних дівчат та жінок. Кожне робоче місце на базарі дає щодня до 200 гривень прибутку. За 10 місць посередник має 2 тисячі. Своїм продавцям він платить по 5 гривень на день. Дещо дає, очевидно, міліції і "рекетирам". Решту обмінює на доляри і відправляє на свою батьківщину (посередники здебільшого приїздять з Кавказу). Ніхто з посередників податків з виручки державі не платить. Продавці, при мізерних заробітках, теж намагаються відірвати собі якусь дещицю, тому постійно обманюють покупців.

Селян, виробників продукції, на базар просто не пускають, пропонуючи продавати привезене гуртом, за низькою ціною. Скуповують продукти і по селах, бо не кожен з селян тепер може дістатися до міста.

Якщо ж хтось і приїде та знайде місце на базарі, пробуючи торгувати самотужки, то його товар скинуть на землю, зіпсують, й ніхто на захист не стане. І адміністрація, і міліція залежать від цих посередників.

Село нині грошей не має. Базар – єдина надія заробити на одяг, взуття, ліки, паливо, електрику. Тепер і її відібрали. Газета "Вечірній Київ" опублікувала листа про це з села Димерки. Він закінчується словами: "Чи буде колись в Україні місце для українців?"

Автори питають не про базар, а про всю Україну. Чи почує їхнє запитання законодавча і виконавча влада? Чи зможе відповісти селянам?

Л.Х.

Нове цькування Івана Дем'янюка

Наші пильні читачі з Клівленду переслали примірник американського щоденника „Де Плейн Ділер" від 6 червня – на доказ нового цькування Івана Дем'янюка. Справі І. Дем'янюка присвячено повні дві сторінки газети із початком допису на першій (та з відповідними знімками), пера журналістів М. Ґіллеспі і Е. Марчак. Допис із споминами в'язня концентраційного табору Сіґмунда Едельмана і його родини та із вичерпним відновленням доносу на І. Дем'янюка його земляка Ігната Данильченка, який, до речі, помер у 1985 році, займають, разом із знімками та інтерпретаціями цілої справи, ледь не всю газету.

Знаходимо також короткий звіт оскаржень І. Дем'янюка рік за роком, аж до 19 травня 1999, коли американський Департамент юстиції відновив розстеження вини І. Дем'янюка, зокрема з приводу його інформацій щодо приїзду до США та здобуття громадянства. Нічого нового „Де Плейн Ділер" не подає. Вражає, однак, явно ворожа настанова не лише до самого І. Дем'янюка, але до українців в загальному. Здається, немов комусь залежить на тому, щоб відновити справу, але передусім знов представити українців у поганому світлі перед читачами. Але від часу арешту І. Дем'янюка в США, перевезення його до Ізраїля і проведення там судової розправи вже змінилося майже покоління читачів, і, напевно, більшість з них про цей процес не знає, як і не знає про виправдання І. Дем'янюка. Виникає питання: кому залежить, щоб у 1999 році відкривати давні рани і збуджувати ненависть серед американських громадян, з яких досить поважна частина є українського походження?

О. К.

ЛИСТ ДО ДРУГА В УКРАЇНІ

„Злізайте з печі, вдарте у кресало!"

Дорогий друже!

Нас, еміґрантів, дуже шокує менталітет постсовєтської людини. Можу подати безліч прикладів з моїх особистих спостережень під час моїх одинадцяти подорожей в Україну. Ось деякі з них.

Хабарництво

Щоб дістатися на медичні студії у Львові, треба дати хабара від 8 до 10 тисяч долярів. Щоб скласти успішно іспит, студент вкладає 50 долярів до залікової книжки. Щоб влаштуватися на працю, треба заплатити 5 тисяч долярів. У мого знайомого злодії вкрали у Львові авто, яке на другий день знайшла поліція, але за те зажадала кількасот долярів. У Львові розповідала мені одна жінка, що на базарі мусить дати хабара поліції, щоб продавати городину. Навіть хлопець, який продавав жуйки, нарікав, що мусить ділитися своїм заробітком з міліціонером. В 1995 році я бачив двох чоловіків, які їхали „Мерседесом", ставали коло кожного кіоску, і один з них збирав „мито". Мій фльоридський сусід-українець, який заснував підприємство у Києві, платить 500 долярів місячно мафії за „опіку".

Злодійство

В 1994 році я видав власним коштом книжку гуморесок Павла Глазового „Веселий світ". За дві тисячі долярів директор видавництва „Рада" обіцяв видати дві тисячі примірників. Коли я приїхав до Києва, то довідався, що за мої гроші видавництво видрукувало лише одну тисячу. Не було ради, я мусів погодитися з несумлінністю видавництва, але коли прийшов забирати книжки, то нарахував всього 820. Решту, як заявив директор, „хтось вкрав".

Минулого року зустрів я в Києві добре знайомого лікаря, якого знаю вже вісім років. В нього пристойне помешкання, дружина теж лікар, дітей у них немає. Він сказав, що радо поїхав би на VII Конґрес СФУЛТ до Ужгороду, але не має на це грошей. Довго не думаючи, я подарував йому на подорож 100 долярів. На конґресі я його не зустрів, а на мого листа він ще досі не відповів. Іншому українцеві я посилав ліки, за які він ніколи не подякував. Ще іншому допомагав харчовими посилками, ліками, книжками і т. п. Читав його листи, повні нарікань та ностальгії за минулим, а як мав уже цього досить і написав йому, що наріканням ще ніхто не поправив свого становища і що треба самому вперто взятись до діла, то він образився і вже до мене не пише.

В 1995 і 1997 році я перебував у приватному мешканні одного ветерана в Києві. В його квартирі весь час світилася електрика, газ горів на кухні, вода лилась з крана, хозяїн користувався безплатним транспортом, лікарською опікою і коштовними ліками. На мої завваги, що це є пограбування держави і що так жити не можна, бо, наприклад, в Америці це коштує багато грошей, він відповів: „У Дніпрі води досить!" Їдемо з ним автом, він зупиняється, йде у поле і приносить оберемок кукурудзи, в іншому місці зірвав дві дині. На моє запитання: „Це ваше?" – він відповів: „Ні, це колгоспне, а в нас як не вкрадеш, то не проживеш".

Аморальність

Запитую одну жінку: „Що робить ваша дочка?" У відповідь чую: „Вона працює нічним метеликом (повією), бо хоче добре жити".

Куріння тютюну

В Україні я мав передати кількасот долярів для одної сім'ї. В їх квартирі всі курять: батько, двоє дорослих хлопців і жінка. Питаю, скільки прокурюють денно? Чотири пачки. Це, на американські гроші, 10 долярів, а за 10 років біля 40 тисяч долярів. Сім'я, вислухавши мене як якогось дивака, сказала: „А ми так звикли".

Пияцтво

П'ють не так для приємности, як радше для ефекту. Навіть на наших лікарських конґресах в Україні споживають алькоголь. У багатьох родинах чоловіки п'ють навіть за сніданком перед виходом на роботу. Жінки теж не пасуть задніх. Тому захворювання і смертність в Україні такі високі. Середня тривалість життя чоловіків тепер становить 62 роки, жінок – 68 років. За останні шість років в Україні на 1.5 млн. людей більше померло, ніж народилося. Як подав академік Любомир Пиріг, в Україні третє місце за частотою причин смерти займають т. зв. „зовнішні причини", що спричиняють насильницьку смерть: отруєння, виробничий і дорожній травматизм, вбивства, самогубства. За останні вісім років наклали на себе руки понад 100 тисяч громадян. За один тільки 1997 рік закінчили життя 652 дітей, з них 89 – шляхом самогубства.

Стан здоров'я українського народу погіршується з кожним роком, а як додати до того ще й чорнобильське лихо, то можна ствердити, що цей стан – катастрофічний. На мою думку, порятунок може прийти тільки від приватного сектора, від об'єднаних, згуртованих у своєму професійному товаристві ВУЛТ лікарів, які разом зі школою, Церквою, батьками, пресою, радіо і телебаченням повинні повести освідомлюючу працю, щоб зберегти народне здоров'я.

Пишу цього листа не на те, щоб когось образити. Вважаю, що треба бити на сполох і діяти, щоб не було запізно. Україна, як висловився мій американський знайомий, нагадує надгнилe яблуко, в якому велика його частина і зернятка ще здорові і можуть дати майбутній здоро-

(Закінчення на стор. 22)

„Українські новини" – єдине джерело інформації

З радістю та зворушенням переглядаємо жменьку чисел щоденника „Українські новини"з Казахстану українською мовою, що надійшли до нас з далекої Алма-Ати. Зворушенням наповняє нас сам факт, що там, за тисячі кілометрів від України, наші брати видають щоденник вже п'ять років, а тепер він став дійсно єдиним джерелом інформацій українською мовою.

У числі 6 за 1999 рік читаємо сумну своїм змістом першу статтю під промовистою назвою „Чи не покинуть нам, небого, вірші нікчемні віршувать?" з якої довідуємося, що з 1 лютого республіканська корпорація „Телебачення і радіо Казахстану" припинила передачу програм української редакції Всесвітньої служби радіо „Україна" на території Казахстану. Таким чином „Українські новини" залишилося єдиним правдивим джерелом інформації про Україну та нашу світову спільноту українською мовою в цій країні.

До того ж редактори занепокоєні обмеженням обсягу щоденника, що мусить вміститися лише на двох картках та через матеріяльні нестатки може перестати скоро взагалі виходити. Це була б незаступима прогалина для українських мешканців Казахстану, яких сьогодні нараховується понад 647 тисяч.

Переглядаючи числа газети „Українські новини", що прийшли до „Свободи", подивляємо чистоту української мови, цікавий матеріял і справжній патріотизм, що проглядає із кожної новини чи статті. Особливо зворушливе звідомлення про величаве відзначення роковин Тараса Шевченка, про яке пише газета, короткі новини про визначних українців, що сьогодні живуть в Казахстані, та акуратний реєстр культурних подій в українській громаді.

З новин можемо також дізнатися про русифікацію в Казахстані, яка дуже нагадує нам події в нашій батьківщині. Читаємо, що 48,5 відсотка дітей казахів навчається російською мовою, а з існуючих в країні 1667 засобів інформації державною мовою користуються тільки 290.

78 відсотків технічної й художньої літератури, що друкується казахстанськими видавництвами, видається російською мовою. Всі ці інформації в єдиному україномовному щоденнику Казахстану доказують відвагу та високопатріотичну настанову редакторів. Була б незаступима втрата, коли б „Українські новини" були змушені на шостому році перестати виходити. Тривожить, коли читаємо, що у січні 1999 року „Українські новини" мали 432 передплатники, а в 1998 році – 449.

Якщо б хтось хотів передплатити українську газету в Казахстані і тим самим допомогти редакції, подаємо адресу: **480044 м. Алма-Ата, просп. Жібек Жоли, 50, офіс 300 тел/факс 337559, 333425, 331711.** Головний редактор Олександер Гаркавець.

О. Кузьмович

У Словаччині відродили Пласт

У 1991 році в Словаччині відновили свою діяльність молодіжні організації русинів-українців: Пласт – скавтська організація, заснована на Пряшівщині у 1928 році, та Союз Молоді Карпат (СМК), заснований у 1945-му. Обидві організації нашої молоді були ліквідовані: Пласт – у 1939-му, а СМК –у 1949 році.

Від 1991 року Пласт організував сім літніх молодіжних таборів і кілька зимових та літніх зустрічей (окремі з них – у співпраці з СМК). Пласт на свою діяльність не отримує жодної фінансової допомоги. Його керівники, виховники в таборах, організатори молодіжних зустрічей працюють на добровільних засадах. Всі табори та зустрічі були фінансовані переважно з внесків учасників, частково – з допомоги спонзорів. За законом, всі молодіжні акції мали б отримувати дотацію від міністерства шкільництва Словаччини. На жаль, міністерство частково оплатило тільки два літні табори (приблизно третину цілої суми).

Звертаємось до всіх добровольців з проханням пожертвувати на благородну справу, щоб ми могли працювати з молоддю систематично. Пожертви просимо пересилати на банковий рахунок: **VUB Prešov, č.uctu 25831–572/0200.** Наша адреса: **Dr. Helena Dovhovičová, ul. Pajorova 14,040 01 Košice, tel./ fax: 095/6253112.**

Мґр. Левко Довгович,
голова Крайової
Пластової організації Словаччини

Оповісти правду...

(Закінчення зі стор. 5)

моги, громаду американських українців, в тім і читачів "Свободи", ветеранів УПА, очевидців тих трагічних подій.

Про обсяг роботи, яку належить виконати, можна скласти уяву хоча б з таких даних. Загалом перекопіюванню підлягає понад дві з половиною тисячі судових справ, в кожній з них від 20-50 до тисячі сторінок. І це лише краківський і ряшівський архіви. А ще є перемиський, люблінський, ольштинський, вроцлавський, щецінський. Нескопійованими також лишаються надзвичайно важливі документи справ українських жінок, ув'язнених у таборі в м. Фордон, біля Бидгощі. Вже було змікрофільмовано найважливіший варшавський архів, де зберігаються справи таких командирів УПА, як Онишкевич і кільканадцять інших.

Цікаво, що серед основних спонзорів "Українського Архіву" є польський уряд і зокрема міністерство культури, яке разом із Фундацією Баторія дало гроші на перше видання документів про акцію "Вісла". Воно ж зафундувало видання імпозантного тому проф. Лесіва "Українські говірки в Польщі", фундаментального дослідження говірок Лемківщини, Бойківщини, Перемищини, Надсяння і Холмщини. Фінансовій підтримці Українського Народного Союзу (США) і Фундації Баторія (Польща) завдячуємо публікацію першого тому документів про виселення українців до СССР у 1944-46 рр. під назвою "Репатріяція чи депортація". Як не парадоксально, але за визнанням Є. Місила, до сих пір "Український Архів" частіше отримував гроші на свої видання із різних польських джерел, а не українських. Це тим більше гідне подиву з огляду на те, що публіковані матеріяли далеко не завжди подавали минуле у позитивному для Польщі світлі. Але в певний момент польські чинники дали ясно зрозуміти, що добре було б, коли б частина фінансування на дослідження історії українців у Польщі надходила і з українських установ.

Загалом сприйняття у Польщі дослідницької і видавничої діяльности Є. Місила мінялося з бігом часу. Він видає насамперед документи і обмежує коментарі лише справами походження, авторства і обставинами створення конкретних документів. Недивлячись на це, реакція часто буває шалено гострою. Польський читач не готовий читати документи, де йдеться про депортацію українців в перебігу акції "Вісла", про те, що польське військо насильно виселяло людей, палило села, нищило церкви. Це обурює людей, які весь час чули і читали, що такі речі могло чинити тільки УПА, а не Войсько Польске. Публікації "Українського Архіву" базуються на документах, що походять із польських джерел. З огляду на те, що кожна така публікація подає докладну інформацію про походження цих документів та інші дані, за якими можна підтвердити факт їх існування, ніхто не може заперечити автентичности цих документів.

Як не дивно, але Місило ніколи не мав проблем з доступом до польських архівів. Навпаки, польські архівісти виявляють велике зацікавлення і бажання допомогти у пошуках таких документів. На перший погляд, це може здатися трохи не парадоксом. Адже ці документи в дуже негативному світлі подають політику польського уряду, поведінку польських вояків, свідчать про неетичну, нехристиянську поведінку польського римо-католицького костелу щодо Греко-Католицької чи Православної Церкви. Ймовірно, така готовність до співпраці пояснюється бажанням поляків витягнути на світло дня факти недавньої історії і в такий спосіб очиститися від взаємних звинувачень і підозр, сприяти загоєнню глибоких ран минулого. Зростає зацікавлення українською темою серед польських істориків, і перш за все істориків молодого покоління. На жаль, цього не можна сказати про молоде покоління українців у Польщі, які вивчають історію чи суміжні науки.

Розмова із гостем редакції сягала і поза царину його фахової діяльности, торкаючися загальніших проблем польсько-українських взаємин сьогодні. Протягом останніх років польська преса і офіційна Варшава представляє польсько-українські взаємини як свого роду зразок для наслідування. Таку оцінку поділяють і багато впливових політиків в Україні. Однак, існує в цих взаєминах і не дуже надихаючий момент. На думку Місила, такі зовні безхмарні стосунки є наслідком нерівноправности України як партнера Польщі. Українська сторона робить значно більше поступок і компромісів, намагаючися задовольнити жадання і вимоги поляків, але не ставить перед Варшавою вимог врегулювати гострі проблеми життя польських українців. Фактом лишається, що і нині українці в Польщі не мають можливости вшановувати місця на Закерзонні, де поховані українці, що загинули в комуністичних в'язницях чи помордовані польським військом. Польські влади не дозволяють ставити на їхніх могилах хрести. Значну долю відповідальности за цю та інші несправедливості несе й офіційний Київ. Адже до сих пір Верховна Рада відмовляється визнати УПА як організацію Опору, що має такі ж самі права, як і інші, хто боровся проти нацизму і комунізму. Доки уряд України не визнає за ветеранами УПА такого статусу, доти уряд Польщі заборонятиме вшановувати місця поховання українських вояків, доти ветеранам УПА в Польщі відмовлятимуть у фінансовій і моральній компенсації за кривду від влади, доти лишатимуться нереабілітованими засуджені до смерти та різних термінів ув'язнення українці. Так, наприклад, лише в концтаборі в Явожні перебувало чотири тисячі українських жінок, старих людей і дітей. Тим часом ветерани Червоної Армії, НКВД, КГБ та інших репресивних совєтських органів і сьогодні користуються правом на пенсії та інші ветеранські пільги.

Вісім років тому Місило особисто склав петицію до міністра справедливости Польщі про те, щоб визнати ув'язнення в концентраційному таборі в Явожні беззаконим і злочинним, та надати жертвам компенсації. Спеціяльній Комісії розстеження злочинів проти польського народу було передано документи, які збиралися роками – списки в'язнів, спогади, прізвища персоналу табору, начальника, охоронців, варти, тих, хто ніс відповідальність за загибель в'язнів, – словом, повну документацію, включно із фотографіями. Комісія працювала близько п'яти років, і зрештою визнала, що в таборі в Явожні справді мали місце злочини, що було вбито певну кількість людей, а певна кількість померла з голоду. Комісія також розцінила всі ці акції як злочини проти людства. Однак вона не знайшла підстав на притягнення до суду кого-небудь із відповідальних за ці злочини, мовляв, цих людей ніхто не розпізнав, або невідомо, де вони живуть тепер. Є. Місило не погоджується з таким висновком.

Відомо, наприклад, що один з командирів табору в Явожні Соломон Морель до середини 90-х років жив собі в Польщі. Лише коли проти нього розпочалося слідство, він втік до Ізраїлю і тепер ховається там від правосуддя. Прохання польського уряду про екстрадицію Мореля Ізраїль відкинув, пояснюючи це відсутністю угоди про екстрадицію між двома країнами. Відтак підозрюваний у злочинах проти людськости Соломон Морель не постане перед судом за те, що він, як свідчать документи, власноруч вбивав поляків, українців та німців у концтаборі в Явожні.

Юрій Шевчук

Від редакції: Євген Місило покладав великі надії на свою нинішню подорож до Нью-Йорку. Крім спонзорів для видавничої діяльности "Українського Архіву", він сподівався отримати доступ до архіву УПА, який завдяки старанням, посвяті і жертовності багатьох людей протягом повоєнних десятиріч формувався тут, у Сполучених Штатах, у видавництві "Пролог". Є. Місило вважає цю колекцію документів однією із найцінніших для відтворення історії УПА. Але тут його чекало розчарування. За даними, які має редакція, ці документи потрапили до Петра Содоля. Сам П. Содоль у телефонній розмові із кореспондентом "Свободи" заперечив існування архіву УПА, мовляв, йдеться не про архів, а всього лише про "колекцію документів", "три шухляди папок з паперами", – уточнює він. Частину цих документів П. Содоль перекопіював і зберігає у себе. Решта колекції невідомо де. Найцінніші документи, більшість колекції, за його словами, взяв собі Микола Лебідь. Після його смерти вони, за припущенням Содоля, могли потрапити у спадщину доньки Лебедя. Лишається дивуватися, що людину, яка власноручно організувала архів і опікувалося його формуванням протягом багатьох років, зараз коли архів зник, не цікавить, де ж перебувають ці безцінні документи, що сталося з його дітищем.

З розмови виглядає, що пан Содоль не плянує дати дослідникам доступ до документів УПА, які опинилися в нього і які, нагадаємо, є власністю української громади. Пояснення пана Содоля: немає бюра, щоб упристутнити їх, брак часу щоб їх посортувати, "копії є моєю власністю, бо я їх робив для себе, а не для когось іншого", "я не маю можливости когось запросити до хати і – на, маєте, переглядайте..." Так чи інакше, але вже протягом двох років ці документи "стоять запакованими в пачках", однак дослідники не можуть отримати до них доступ. Власне така доля спіткала і Євгена Місила, якому не було дозволено працювати із архівом УПА, чи тим, що від нього лишилося у приватній колекції пана Содоля. Іронічно чи, може, знаменно, але дослідник історії УПА не має проблем у Польщі із доступом до архівів, які стосуються УПА, польского костелу, міністерства внутрішніх справ, ба навіть служби безпеки. Зате у Нью-Йорку йому дали до зрозуміння, де кінчається свобода наукового пошуку і починаються приватні інтереси, не завжди зрозумілі для неутаємничених. Лишається сподіватися, що за допомогою читачів вдасться знайти безцінні документи, які неначе розчинилися в повітрі. Повернути їх у власність громади і перш за все неупереджених дослідників було б актом поваги до пам'яті загиблих українських патріотів.

Як ми подружилися з американками

У місті Черкасах виходить часопис „Я – жінка", який вже полюбився читачкам. Проте не всі знають, що його появою ми зобов'язані жінкам американського міста Санта Рози в Каліфорнії, які нас підтримали і спонзорували. На запрошення часопису до Черкас приїхала група жінок із Санта Рози, які взяли участь в диспуті „Ми – жінки. Як ми живемо і чого чекаємо від майбутнього?" На тих вечорах народилася думка про створення в місті Жіночого центру, яку підтримали американки. Одна з них – Елен Сойєр – придбала в Черкасах помешкання, і в ньому розмістився Жіночий центр. Елен і Касі Птуха організували поїздку наших жінок до Америки. Там вони побачили досконалий реабілітаційний центр і заходилися створювати такий же в Черкасах.

Директорка тамтешнього центру Памела МакФеден з групою лікарів побувала в Черкасах і допомогла налагодити діяльність центру. З Америки надійшло необхідне устаткування. Ми разом опрацьовуємо програми, спрямовані на захист людських прав жінки, збереження її здоров'я, оборону від насильства, забезпечення сприятливого морально-психологічного стану. Усе це піде на користь Україні.

Американки охоче приїздять до нас на відпочинок. Лора Птуха разом з нашою землячкою Тамарою Холіною здійснили сходження на гору Ельбрус. Тамара розповідає, що раніше дуже боялися висоти, і на балконі в неї паморочилася голова. В гори її повів майбутній чоловік, й відтоді Тамара стала альпіністкою. Лора працює пожежницею служби охорони лісів від вогню США, а на дозвіллі завжди їде в гори. Пишіть до нас! Адреса жіночого центру: **Україна, 257000, м. Черкаси, вул. Гоголя, 250, кв. 68.**

Телефони: **(0472) 452-057 і 476-889.**

Вікторія Кузьміна,
редактор часопису „Я – жінка",
координатор програми
„Жіноча ініціятива"

ЗВІДУСІЛЬ

Радісні святкування в Амані

Тисячі людей вийшли на вулиці Аману, столиці Йорданії, щоб урочисто святкувати вступ на престол короля Абдули II, котрий він успадкував чотири місяці тому від його покійного батька короля Гусейна. Новий король Абдула II, якому тепер 37 років у парадному військовому однострої помахом руки вітав своїх співвітчизників, проїздячи вулицями столиці у відкритому авті. З ним була його 28-річна дружина, королева Раня, з діямантовою тіярою на голові, вартістю 2 млн. дол., котра була власністю померлої жінки короля Гусейна, королеви Алії.

На Алясці загинуло 7 осіб

Тиждень тому в повітряній катастрофі туристичного гелікоптера недалеко льодовика, що віддалений 20 миль на північ від Жуно, загинули всі сім осіб. У гелікоптері було шість туристів і летун. Причини тієї катастрофи покищо не з'ясовано.

Найбагатші сенатори

Щорічні декларації членів американського Конґресу про їхній майновий стан виявили, що найзаможнішими є три сенатори-демократи, а саме Джон Рокефелер IУ з Вірджінії (130 млн. дол.) Герб Кол з Висконсину (125 млн. дол.) і Френк Лаутенберґ з Нью- Джерзі (25 млн. дол.). Найбіднішим є сенатор Чарлз Шумер з Нью- Йорку, який має, крім 129,000 дол. річної платні, 2,500 дол. пенсійного фонду і трохи заощаджень своєї дружини.

Кравчиню з Алабами відзначено найвищою нагородою країни

Негритянка Роса Паркс, яка відмовою віддати своє місце білому чоловікові у монтґомерському автобусі в 1955 році викресала первинну іскру руху мирних демонстрацій за рівність громадських прав, у вівторок, 15 червня, була нагороджена Золотою медалею Конґресу. Приймаючи відзначення, 86-річна Р. Паркс, відома за свій спокійний, але вже тепер дещо кволий голос протиставлення, зазначила, що „це буде заохотою для нас усіх продовжувати розпочату справу, аж поки всі люди матимуть рівні права". Згадане відзначення для Р.Паркс, 121-ше з черги, котре сягає свого початку до часів Джорджа Вашінґтона, схвалено окремою резолюцією в квітні конґресовим голосуванням.

Крадіж з православної церкви

У Тарногроді біля Любліна у Польщі пограбовано православну церкву, з іконостасу якої вкрадено ікони Ісуса Христа (полотно), св. Миколая (намальований на дошці). Це вже друга крадіж такого типу за останні два роки. Перед тим вкрадено коштовні картини релігійного змісту з місцевого костелу.

ПОВОЄННІЙ ЕМІҐРАЦІЇ 50

У таборах переміщених осіб вирувало українське життя

1947 рік. Пластова присяга в таборі Ельванґен.

Гуркіт моторів збудив мене з глибокого й солодкого сну. Глянувши у вікно, в сутінках квітневого ранку 1945 року, я, вперше в своєму житті, побачив чорношкіру людину. Валка моторизованого американського війська прокочувалася невеликим селом Зондеріт, що в краю Баден. „Третій Райх" конав.

На шляхах, зайнятих західніми союзниками, почався „рух народів" різних національностей. Мільйони людей, вивезених на працю до Німеччини, дочекавшись волі, мандрували хто-куди без чітко окресленої цілі. Військові чинники спрямовували їх до опустілих німецьких казарм і бараків. Так з'явилися „Ді-Пі-табори", які в дуже короткому часі перейшли під опіку Об'єднаних Націй (УНРРА).

До мого села Зондеріт повернулися два старших від мене хлопці, та почали розказувати, як там, в збірному пункті, гарно живеться чужинцям, і скільки там є моїх сімнадцятилітніх ровесників. Забави з танцями відбуваються там кожного вечора. Вони переконали мене, і я пішов з ними до того табору, що складався в більшості з колишніх совєтських громадян. Але я там довго не був, бо щораз частіше почали приїжджати військові „совєтчики", які психологічно готували людей до повернення „на родіну". Однієї ночі я втік з того табору і повернувся назад до села. Невдовзі ми з батьком пішли до іншого табору, до Вертгайму. В грудні 1945 року усі українці, довідавшись про існування українського табору в Мангаймі, переїхали туди. Тоді почалася примусова репатріяція „на родіну", за участю американського війська. Люди ставили розпачливий опір. Були випадки самогубства, не тільки в Мангаймі. Генерал Д. Айзенгавер зупинив примусову репатріяцію.

Так що коли ми прибули до Мангайму, там був спокій, налагодилося життя таборян – діяли школа, Пласт, театр, спортивна дружина, Церкви обох віровизнань. Адміністрація табору була українською. Наші табори були зразковими, хоч не можна було заперечувати, що траплялися випадки (і то дуже рідкісні) злочинів. Коли я вже жив в Англії, то одного разу в розмові з поляком почув від нього, що він радо жив в українських таборах, бо там був спокій – поліція не шукала злодіїв, не було жодної ґранди, як в польських таборах.

В березні 1946 року частину таборян перевезли до містечка Ельванґену над Яґстом, Вюртембергія. Тут суспільно-громадське життя теж завирувало. Це був клаптик вільної України. В нашому таборі було кілька генералів і полковників визвольних змагань, головою табору був капітан Чорноморської фльоти Святослав Шрамченко, який під час наших визвольних змагань першим підняв на кораблі Чорноморської фльоти український національний прапор. Помер капітан Святослав Шрамченко в Філядельфії багато років тому, у ще не старому віці.

В жовтні 1947 року я вирішив виїхати до Англії на роботу, бо ж треба було подумати про майбутнє. Виїжджали туди самітні – „европейські добровільні робітники". Наша група чоловіків поселилась у сільськогосподарській частині Англії, в гуртожитку, в містечку Велінґтон, Сомерсет. Я був за перекладача.

15 липня 1946 року. Учителі і гімназисти української школи в Ельванґені.

Наш гурт був активний – організували хор, що виступав на святах, а також перед англійською публікою. Англійці нічого про українців не знали, від нас вони багато дізналися про Україну.

Наші люди в Англії були високоідейні. Усі належали до єдиної на той час організації „Союзу українців у Великій Британії" (СБУ). В 1951 році я переїхав до північної частини Англії – Ґаліфаксу. І тут також належав до СУБу і до хору. В 1954 році, після одруження, з дружиною і батьком приїхали в США, до Філядельфії, а в 1956 році перебралися до Фініксвілю, Па. Я належу до української католицької церкви святих апостолів Петра і Павла.

На моїх світлинах з Ельванґену є особи, яких активність в УНС є широковідомою. Це – д-р Петро Саварин з Канади, його дружина, секретар Відділу УНС Стефан Косоноцький. Мабуть, є й інші особи, діяльні в УНС.

25 жовтня 1952 року. Українці в Ґаліфаксі.

Володимир Колюбінський,
Фініксвіл, Па.
Світлини автора.

До 90-річчя письменниці і журналістки Ірени Книш

З низки самовідданих українок

Ірена Книш

У квітні цього року залишились позаду 90 весен Ірени Книш, прожитих активно, в цілеспрямованому служінні українській справі. Відома вона як письменниця, журналістка, публіцистка, редакторка, видавець, наукова дослідиця. Основний предмет її досліджень – „білі плями" давньої і сучасної української культури.

Свою 90-ту весну Ірена Книш зустріла в добрій творчій формі, готуючи до видання свою 12-ту книжку „З ґалерії наших піонерок" (про жінок Канади). Отож зберегла працездатність, ясну пам'ять, гумор та самоіронію.

Народилась 20 квітня 1909 року у Львові, отримала ступінь маґістра філософії у Львівському університеті, там же долучилась до участи в „Львівському гуртку україністів". Далі – педагогічна праця в гімназіях Львова і Перемишля, включно до 1939 року. В ці роки співпрацює з УВО, ОУН, виконуючи різні доручення краєвих і закордонних проводів. Тоді ж розквітло її артистичне обдарування як відомої на той час декляматорки. Якби вона не стала письменницею, то була б акторкою, бо мала блискучий талант перевтілення.

В 1939 році одружилась з Зиновієм Книшем. Родина науковців і громадських діячів добре відома в Канаді. Зиновій Книш, який три роки тому відзначив своє 90-ліття, довголітній член ПУН-ОУН(м), автор понад 60 книг про український національно-визвольний рух. Син Юрій Книш – професор політології Манітобського університету. З початку 50-их років Ірена Книш співпрацювала в газетах „Канадійський фармер" (редаґувала її „жіночу секцію"), „Новий шлях", „Жіночий світ", „Промінь", „Український голос"; американських – „Самостійна Україна", „Свобода", „Наше життя" (СУА), паризькому „Українському Слові" та ін.

Від 1955 до 1976 року І. Книш видала за свій кошт одинадцять книг. Це наукові дослідження, нариси, статті, спогади, біографії видатних людей.

У 90-ті роки періодично дописує в окремі видання і здійснює аж три поїздки в незалежну Україну А перша її поїздка в складі туристської групи Канади відбулась в 1969 році, результатом якої стала книга вражень „Віч-на-віч з Україною" (1970). Ще тоді авторка висловила надію, якій судилось збутися: „Час несе перемогу для українського ренесансу".

Письменниця Ірена Книш знаходить визнання в „Українській енциклопедії" (Київ, 1990) та „Енциклопедії української діяспори". Три роки тому в Будинку Учителя міста Києва відбувся заочний творчий вечір Ірени Книш в серії „Видатні письменниці діяспори".

У літературно-журналістичній творчості ювілярки домінують три теми: жіноцтво, біографії і діяльність видатних українок, життя діяспори. Лише для прикладу: „Смолоскип у темряві" (1957) присвячено піонерці і лідеру українського жіночого руху Наталії Кобринській та її жіночому оточенню. Книга „Франко і рівноправність жінки" (1956) – захоплююча документально-публіцистична розповідь на тему „Жінки в житті І. Франка", про драматизм його інтимних переживань, про те, як він допомагав своїм талановитим сучасницям вирватись із побуту, долучитись до письменницької і громадської праці.

Видатним жінкам України цього століття присвячено окремі публіцистичні статті, кращі з яких ввійшли у збірки „Жінка сьогодні і вчора" (1958) та „Відгуки часу" (1972). Це величезна ґалерія відомих і маловідомих імен: згадана уже М. Кобринська і О. Кобилянська, У. Кравченко і О. Пчілка, А. Павлик і О. Франко, Леся Українка і О. Рошкевич, М. Грінченко і Дніпрова Чайка, М. Загірна і Олена Доброграївна та ін.

З пізнішого часу – мучениці за правду Олена Степанів і Ольга Басараб (учасниці жіночої роти Січових Стрільців, про останню видано окрему книгу „Незабутня Ольга Басараб" (1976). На основі першоджерел авторка дослідила життя славнозвісної Роксоляни, що вилилась в об'ємну публікацію „Імператорська карієра Анастазії Лісовської" (див. книгу „Відгуки часу"). Майже таке ж за обсягом дослідження про Марусю Чурай „Пісня про Гриця та її героїню" („Відгуки часу"). Все це лиш окремі приклади з її творчої спадщини.

З точки зору сьогодення її книгу „Три ровесниці" (1960) можна сміливо віднести до клясики біографічного жанру – це повісті-дослідження до 100-річчя з дня народження Уляни Кравченко – української поетеси, друга І. Франка, актриси світової слави М. Заньковецької і мало відомої українському світові геніяльної українки, художниці, родом з Полтави, Марії Башкирцевої. Вона прожила лиш 24 роки (похована в Парижі), та залишила для світу біля сотні високохудожніх картин і багатомовний „Щоденник", виданий кількома чужоземними мовами. Повість про М. Башкирцеву – перлина дослідницької праці.

У продовж сорока активних років щоденної журналістської праці Ірена Книш стала своєрідним літописцем жіноцтва української діяспори. Про них, активних наших діячок – книга „Перші кроки на еміґрації" (1955) і та, яку ювілярка готує сьогодні до друку: „З ґалерії наших піонерок". Її жіночі статті – різного характеру: історичного („На світанку жіночого руху в ЗДА", „Перша організація українок в Канаді", „Українки і Світовий Конґрес" та інші); теоретичного („Жінка в національному самозбереженні", „Політика і жінка", „Виборче право жінок у світі" і т.д.); морально-побутового („До питання жіночого щастя", „Любов чи гроші?", „Заміжня жінка", „Самітня жінка" і т.д.)

Як можна осягнути і вилити з-під пера таку кількість історичного матеріялу? Допомагала висока освіченість, ерудиція, знання біля десятка чужоземних мов, що давало можливість працювати з першоджерелами бібліотек світу: Британського музею в Лондоні, головних бібліотек Парижу, Ватиканської бібліотеки, Бібліотеки Конґресу у Вашінґтоні. Не кажучи вже про україністику на різних мовах Канади.

Як письменниця і журналістка Ірена Книш не належала ні до одної партійно-політичної організації. Ніхто не міг закинути їй захист інтересів якоїсь однієї групи. Її культом, як творчої людини, є не слава і амбіції, а сам процес творчости. І навіть своє працездатне довголіття ювілярка пояснює тим, що все життя її визначили жадоба і цікавість до невпізнаного, і все, що робила – робила з любов'ю.

Отож, за свої 90 років зібрала наша славна ювілярка немалий врожай Доброго і Вічного. Зберегла для української культури безліч славних імен, закарбувала для історії достойні діяння своїх сучасників. Ім'я авторки за правом можна поставити в ряд „ґалерії наших піонерок". Слова, сказані нею самою в честь О. Басараб і О. Теліги, стосуються й І. Книш: „Вони не думали категоріями індивідуальної людини, вони вилетіли високо над стимули життя одиниці чи групи..."

Лідія Коваленко

Подарували нам надію

Висловлюємо сердечну подяку редакції газети „Свобода", яка допомогла віднайти добрих і щирих людей з української діяспори, котрі сприйняли наші проблеми як свої власні і підтримали нас у важкий для рідної України час.

Передаємо наш синівський уклін Марґарет і Василеві Кецам, Зені Юрків і усьому Об'єднанню жінок ОЧСУ, В. Шпачинському і о. Петріву та сестрицтву при парафії Покрови Пресвятої Богородиці (голова Зеновія Панчишин) за їхню опіку і щире милосердя до нас і нашого дяківського-катехитичного училища, бо саме ці люди вселили в наші душі ту глибоку надію і віру на те, що наша праця, рівно ж як і професія дяків-реґентів, катехитів є благословенна Господом для служіння Христовій Церкві і українському народові.

Володимир Терещук,
ректор Чортківського вищого дяківсько-катехитичного училища ім. Єпископа Григорія Хомишина, Тернопільська область

ЗВІДУСІЛЬ

Закликають С. Мілошевіча до відставки

Незалежне пресове аґентство Бета повідомило, що минулого тижня Синод Сербської Православної Церкви звернувся до югославського президента Слободана Мілошевіча, щоб він зрезиґнував. У заклику говориться: „ Ми вимагаємо, щоб президент Югославії С. Мілошевіч і його уряд зрезиґнували в ім'я спасіння народу, щоб нові урядники, шановані вдома і за кордоном, могли взяти відповідальність за народ і його майбутність".

У Румунії відкриють таємні архіви

Десять років після упадку комунізму румуни зможуть дізнатись, які дані про них знаходилися у документах „Секурітату", румунської тайної поліції, та хто з чільних громадян з нею співпрацював. Згідно зі законом, схваленим палатою представників парляменту, румуни матимуть доступ до архівів, які знаходяться тепер в руках Румунської інформаційної служби – спадкоємця колишнього „Секурітату". Закон мусить бути затверджений президентом Емілем Константінеску.

Усе більше втікачів повертається до Косова

Незважаючи на пересторогу Організації Північно-Атлантійського Договору (НАТО) та вояків Косовської армії визволення про існуючу небезпеку від залишених сербських мін, чимраз більше етнічних албанців повертається до Косова. Їхнє масове повернення не тільки творить хаос на дорогах, але також складну ситуацію для працівників доброчинних організацій та урядників бюра Уповноваженого Організації Об'єднаних Націй (ООН) для справ біженців.

Фінляндія проти горілки

Европейський трибунал справедливости в Люксембурґу визнав обґрунтованою заборону уряду Фінляндії на ввезення в країну алкогольних напоїв особами, які виїздили за кордон менш як на 20 годин. Фінляндці купували горілку в Естонії.

Нова посада для Люїзи Арбур

Люїзу Арбур, головного прокурора трибуналу Організації Об'єднаних Націй для розгляду воєнних злочинів колишньої Югославії, призначено суддею Найвищого суду Канади. Призначення прийшло, коли її слідчі готувалися їхати до Косова для розстеження воєнних злочинів. Два тижні тому вона наказала притягнути до судової відповідальности югославського президента С. Мілошевіча за злочини проти людства. Л. Арбур, якій тепер 52 роки, є спеціялістом кримінального права і суддею-ветераном з канадської провінції Онтаріо.

Український економіст – заслужений громадянин США

Михайло Біда походить з давнього козацького роду. Дитинство та юність майбутнього вченого припала на часи Австро-Угорщини й влади Польщі в Галичині. Після війни М. Біда опинився в Баварії, де, незважаючи на труднощі еміґраційного життя, закінчив Український господарсько-технічний інститут з дипломом економіста. У грудні 1950 року М. Біда прибув до США й оселився в Чикаґо, де живе й досі. Спочатку працював фізично, але ніколи не переставав займатися науковою творчістю. Його найбільше цікавили економічні науки, історія, філософія та право. З цієї ділянки М. Біда опублікував низку більших і менших праць.

У числі найпомітніших праць М. Біди – „Основи економічної теорії", опубліковані в 1963 році. Це, по суті, посібник з політичної економії, написаний на основі лекцій, прочитаних автором в Українському Народному Університеті в Чикаго. Окресливши предмет, методологію, основні наукові школи і напрями в політичній економії, М. Біда аналізує людські потреби, клясифікує їх та з'ясовує причини зростання.

Центральним пунктом економічної теорії є вчення про цінність, трактування якої дає підставу визначити теоретичну позицію економіста. М. Біда вважає, що цінність є „тим фактором чи значенням, що надають всяким окремим явищам та предметам". Інакше кажучи, цінність – це людська реакція на зовнішній світ.

Отже, М. Біда давно відійшов від трудової теорії цінности (вартости), з лабет якої дехто з українських економістів не може вирватися й досі. З цього огляду шкода, що посібник „Основи економічної теорії" М. Біди своєчасно не потрапив в Україну з причин „залізної завіси", він спричинився б до розвитку національної економічної думки.

Прикметою посібника є те, що економічна теорія викладається в контексті існування різних систем та розвитку наукових шкіл і концепцій в політичній економії, починаючи від античних часів. У контекст тих напрямів автор посібника прагнув увести імена українських економістів, зокрема М. Туган-Барановського, В. Тимошенка, М. Добриловського, Б. Мартоса та ін. Тим із них, які були його безпосередніми вчителями, М. Біда виявляє знаки поваги і вдячности. У передмові до „Основ економічної теорії" вчений пообіцяв видати ще низку праць з економії, написаних у „вільний від занять час". Зрозуміло, що можливість видання залежала і від наявности фінансів. Їх у М. Біди ніколи не було надто багато, тому дотепер дослідження залишилися в рукописах. Однак деякі все таки появилися друком. Серед них найпомітніші монографія „Економічна політика в модерній державі" та „Політико-економічні концепції у світлі історії". Ці видання значно доповнюють, конкретизують і розширюють спектр економічної теорії.

В Україні досі немає посібника з економічної політики, написаного на підставі матеріялів з різних країн. Це підносить авторитет книги „Економічна політика в модерній державі", виданої ще в 1966 році. Новішою є праця М. Біди „Політико-економічні концепції у світлі історії", яка вийшла 1982 року в Чикаґо.

Здобутки і високі фахові якості українського економіста помітили і наукова громадськість, і урядові чинники США. М. Біда був обраний членом Української Вільної Академії Наук у Ню Йорку, Наукового товариства ім. Т. Шевченка, Українського Історичного Товариства США, директором Студійому польської історії, культури і економіки в Чикаго, професором польського університету в Лондоні, членом багатьох американських наукових і політичних інституцій.

У травні 1985 року президент Польщі відзначив М. Біду Золотим Хрестом Заслуги за наукову і педагогічну діяльність, а 1989 року президент США Дж. Буш нагородив нашого краянина медаллю за заслуги. В Національній Ротунді йому було вручено американський прапор. Конґрес США відзначив М. Біду Золотою медаллю і з відповідною присвятою вручив портрети чотирьох президентів країни.

Усі ці відзнаки є визнанням заслуг талановитого українця перед країною, що надала йому притулок і дозволила зреалізувати природні здібності. Михайло Біда завжди почував себе часточкою українського народу. Саме тому він віддав свої праці й винагороди для загального користування до Українського національного музею в Чикаґо. Громадський огляд і поцінування доробку професора відбулося на початку цього року.

Степан Злупко,
професор Львівського державного університету ім. І. Франка

ЦЕРКВА – 2000

Україні потрібна єдина Православна Церква

Відкритий лист до проводу УПЦ в США від парафії св. Михаїла в Юніондейлі, Нью-Йорк

Доля дала українському народові нагоду будувати вільну і незалежну державу. Чи готові ми до цього великого і вирішального чину? Чи маємо в собі досить віри, щоб гідно скористатись цією Божою нагодою? Сьогодні нам потрібні, як повітря, не лише національна свідомість, але понад усе – духовна єдність, український патріотизм. Україна мусить перейти духове відродження, яке мусить охопити всі сфери духовного життя, включно і Українську Церкву. „З історії ми знаємо, – говорить Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет, – що без своєї Церкви нація, як така, існувати не може".

Уряд Української Народної Республіки 1 січня 1919 року спеціяльним декретом відлучив Українську Православну Церкву від московського Патріярхату. Цим декретом був підготовлений ґрунт для скликання Всеукраїнського Православного Церковного Собору в жовтні 1921 року в Києві. Там же була проголошена Українська Автокефальна Церква, яку очолив Митрополит Василь Липківський.

Та не довго це слово Христової правди можна було чути в церквах України. Незабаром нагрянув комуно-більшовицький розгром Української Церкви. В 1930 році пішов на досмертні страждання Митрополит Василь Липківський. Прийняли терновий вінок і мученицьку смерть 34 єпископи, а разом з ними тисячі священиків та віруючих. Відразу після проголошення незалежности української держави, 1-3 листопада 1991 року, відбувся помісний собор УПЦ, який проголосив Автокефалію, очолену Патріярхом Мстиславом. Незабаром в Києві відбувся і Всеукраїнський Православний Собор, на якому УПЦ і УАПЦ об'єдналися в єдину помісну Православну Церкву Київського Патріярхату.

Собор вибрав Священний Синод об'єднаної Церкви та Вищу Церковну Раду, очолену Патріярхом Мстиславом. Таким чином, діяспорна УПЦ була включена в духовний організм Київського Патріярхату України. Патріярх Мстислав відійшов від нас у вічність, але естафету нашої єдности, гідности і традицій рідної Церкви він передав у молитвах і заповіті церковному проводові в діяспорі і УПЦ Київського Патріярхату та українському народові.

Чи дотримався теперішній провід УПЦ в США заповіту Патріярха Мстислава? Чи пішов цей провід дорогою нашого покійного Патріярха до Святого Києва? Смерть Патріярха Мстислава дала змогу нашим єпископам потаємно оминути Київ та здійснити розрив нашої УПЦ в США з Київським Патріярхатом.

Оминувши Київ, наші єпископи висловлюють тепер, „глибокий жаль" з приводу того, що Київський Патріярхат прийняв чотири парафії УПЦ в США до свого складу (див. Резол. 15 Собору, т. 28). В той же час у цій резолюції замовчується, чому „ці чотири" відійшли та прилучилися до Київського Патріярхату. Бо ж, оминувши Київ, наші єпископи не лише послабили відчайдушний спротив України агресивним намірам і діям Москви, але одночасно й ослабили братній контакт з нашим народом, завдали шкоди національній церкві в Україні.

Оминувши Київ, 15-ий Собор УПЦ в США звертається до Вселенського Патріярха з проханням бути більш активним в справі поєднання Православних Церков в Україні. А яка ж їхня безпосередня роля в цьому поєднанні? Чи не принижують вони цим самим себе, нашу Церкву і наш народ? Чи це не є наша фатальна хвороба і безпорадність – шукати завжди поміч в чужих, нехтуючи своїми потенційними силами і резервами? Патріярх Філарет в його слові у Кліфтоні сказав 13 листопада минулого року: „Ми будуємо Українську Церкву, бо переконані, що ніхто нам не допоможе – ні Константинопіль, ні Москва. Ми самі, українці, спочатку повинні побудувати свою одну Церкву, а потім визнання прийде само по собі. Будемо мати незалежну могутню державу, а разом і велику Українську Церкву. Ми віримо в це. Нам Бог допоможе".

Беручи до уваги все вище сказане, ми заявляємо, що наше принципове розходження з теперішнім проводом УПЦ в США цілком зрозуміле. Ми рішуче стоїмо на становищі „статус кво" нашої Церкви, яке існувало в період Патріярха Мстислава і після його смерти. Наша Церква була і є одна єдина, яку розірвано без нашої згоди теперішніми єпископами УПЦ в США. Про це члени нашої парафії написали до Архиєпископа і голови Консисторії Антонія 1 лютого ц.р., але замість суттєвої відповіді чи спільного вислухання двох сторін для вияснення і обговорення рішення нашої парафії, Архиєпископ Антоній прибув 7 лютого до нашої церкви, поговорив з настоятелем, звернувся до присутніх членів нашої парафії і заявив, що ніби ми „ще не готові з ним співпрацювати..."

З глибоким сумом ми мусимо привселюдно про це сказати, бо ж ми не є те „стадо", якому можна лише наказувати, але не варто з ним говорити. Бо ж навіть якщо ми й помиляємося, то переконай нас – цих „блудних дочок і синів", а одночасно вислухай їх. Це було б по-Божому і по-християнському.

За дорученням членів парафії –
Андрій Айрих,
голова парафіяльного уряду,
Фелікс Кириченко,
секретар
Юніондейл, Н.Й.

Лист друкується із незначними скороченнями.

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Командир армії безсмертних

Актор Григорій Гладій у ролі Романа Шухевича.

Небагато українців в Україні знає про не таку вже й далеку історію України, а саме про Визвольний збройний рух – Українську Повстанську Армію, та про її легендарного головнокомандуючого – Романа Шухевича.

Після дворічної праці над створенням кіносценарію про життєвий шлях українського героя Тараса Чупринки, та після близько вісімдесяти інтерв'ю з українськими акторами – потенційними героями фільму, режисер та керівник Олесь Янчук разом із творчою групою розпочали фільмування на Національній кіностудії ім. О. Довженка у Києві. Ролю Романа Шухевича зіграє видатний український актор Григорій Гладій. Фільмування відбуватиметься частково на Київщині, але здебільшого в Івано-Франківській області.

Актуальність задуму, безумовно, впадає у вічі. Правда про УПА матиме виховне значення особливо для підростаючого покоління. На прикладі генерала Шухевича ми повинні виховувати справжніх державників, для яких Україна не порожній звук, а справа життя. Уряд України, зокрема Міністерство культури та освіти виявили певне зацікавлення до створення фільму і запропонували посильну фінансову підтримку (до 25відсотків). Також слід зазначити, що знайшлося декілька меценатів серед українських підприємців, які зробили посильний вклад у справу і намагаються максимально сприяти успішному завершенню проєкту. Одним з таких добровольців є Любомир Мандрусяк – президент і директор товариства „Каяк" з Коломиї.

Однак, питання пошуку фінансів залишається одним з найважливіших для кінознімання на відповідному професійному рівні. Тому, Український Конґресовий Комітет Америки (УККА) вирішив виступити головним спонзором цього надзвичайно важливого та пізнавального проєкту.

УККА закликає громаду до активної підтримки. Фільм заплановано демонструвати в Україні наступного року, у 50-ту річницю загибелі легендарного Командира УПА Романа Шухевича – Тараса Чупринки. Творча група розраховує на допомогу тих, кому не байдужа історія України, її духовне та культурне відродження.

Пожертви можна складати у місцевих збірщиків, або висилати на адресу: **Ukrainian Congress Committee of America, Film Fund, 203 Second Avenue, New York, NY 10003, tel.: (212) 228-6840, fax: (212) 254-4721**. Всі пожертви на УККА є безподатковою частиною вашого прибутку.

„Гамалія" душу гріє

перша хлоп'яча капеля бандуристів в Україні

Чи може чарівний передзвін струн бандури залишити байдужою хоча б одну людину? Невмируще звучання бандури полонить слухачів, а особливо тоді, коли вона в руках хлопців з капелі бандуристів „Гамалія", з древнього міста Львова.

Починалась історія капелі так: директор школи кобзарського мистецтва Центру творчости дітей та юнацтва Галичини Володимир Дичак запропонував педагогам створити при народній капелі бандуристок „Дзвіночок" гурт хлопців, і запросив фахівця, якого вабила робота з молоддю. Це була Тетяна Шаленко. Наставниці молодих кобзарів довелося йти на компроміс – брати всіх дітей, котрі мали хоч якісь музичні здібності. Були хлопці, котрі спочатку могли тільки говорити під музику, але наполеглива праця, творчий запал і постійний пошук зробили диво. Хлопці полюбили бандуру і почали співати. І співати так, що своїм завзяттям, майстерністю та молодечим надхненням вражали слухачів. „Гамалії" з часом вдалося розростися у чотириголосу капелю, яка нині налічує сорок юних музикантів.

Цей колектив часто виступає з концертами у церквах, школах, на підприємствах. Часто, не маючи власного транспорту, хлопцям доводиться їздити на концерти у трамваях або йти пішки, і тоді старші допомагають молодшим нести бандури та костюми, а перехожі приязно усміхаються, зустрічаючи цих добрих дітей.

Тетяна Шаленко розуміє, що не кожний її учень стане професійним музикантом, тому її мета – навчити відчувати музику серцем і душею, насолоджуватися красою людського голосу, чарівним дзвоном струн, і цю красу дарувати людям. Хлопці-бандуристи виконують козацькі думи, народні пісні, твори Тараса Шевченка, сучасну естрадну музику. Незмінними слухачами, першими критиками та найближчими помічниками керівника є батьки малих кобзарів. Саме вони в наш скрутний час згуртувалися довкола Т. Шаленко і допомагали „Гамалії" чим могли. Вони вирішили об'єднатись і створили Львівський осередок Всеукраїнського жіночого товариства імені Олени Теліги, головою якого обрали Тетяну Шаленко. Товариство організовує зустрічі з видатними особистостями, котрі мають безпосереднє відношення до бандури. На запрошення у гості до „гамаліївців"приходили дочка автора „Історії галицького театру" С. Чарнецького, професор Київського університету Н. Миронець, відомий львівський кобзар М. Баран, а також студенти Львівської консерваторії, учні професора В. Герасименка. Частим гостем є Б. Жеплинський – голова Львівського відділення Спілки кобзарів.

„Гамалія" веде концертну діяльність. Капелю побачили і почули в багатьох містах України – на всіх кращих сценах Львова, у Києві, Каневі, Берестечку. Виступали юні кобзарі і в сусідній Польщі. В історії колективу був концерт, який ніколи не зможе забути жоден з його учасників. Це – виступ на могилі Кобзаря України Тараса Шевченка.

Дана Копанська,
студентка факультету журналістики Львівського державного університету.

"Ластів'ятко", число 3

Побачило світ ч.3 газети "Ластів'ятко" Української світової спілки професійних вчителів, яку очолює Зиновій Квіт. Провідне місце у випуску займає підготовка до Другого світового з'їзду гуртків плекання української мови, який відбудеться 18–19 серпня ц.р. в Києві і Шостого світового з'їзду Української світової спілки професійних вчителів, який скликається в Києві 21–23 серпня. В газеті приваблюють світлини українських дітей з Маріуполя, Києва, Луганського, Молдови і Казахстану, які ретельно вивчають рідну мову.

Ми допомагаємо більше

Час від часу „Свободи" вміщує рекляму банку „Вестерн Юніон", який має пункти для електронного переказу грошей в країнах на території колишнього СССР. Найбільше таких пунктів в Україні – 267, далі йдуть Росія – 263, Литва – 88, Грузія – 67, Латвія – 52, , Молдова – 35, Казахстан – 31, Білорусь – 23, Вірменія – 15, Естонія – 10 і в Азербайджан – 1. Отже, українці більше допомагають своїм землякам.

До зустрічі в мистецькому Гантері!

Після концерту Н. Хоми в Гантері. Композитор І. Соневицький (президент Центру Української Культури в Гантері), віолончелістка Наталя Хома, її доня Мартуся Багратуні і піяніст Володимир Винницький.

І знов прийшло літо, а разом з ним вакації і високомистецькі концерти клясичної музики в Гантері. Цього року 18-ий сезон відкриваємо 3 липня вечором гумориста д-ра Євгена Стецьківа, при співучасті сопрано Лесі Грабової. Дальше запляновані імпрези: деб'ют меццо-сопрано Шарлєни Марцінко (10 липня). Вшанування пам'яті Мирослава Скали-Старицького (1909-1969) – доповідь про мистця з музичними ілюстраціями виголосить Ігор Соневицький (17 липня); вечір Студії мистецького слова під керівництвом Лідії Крушельницької (31 липня).

7 серпня, після фортепіяного концерту Ф. Ліста у Карнегі Гол, загостить до нас Віталій Куприй, який заявив себе „подиву гідним, могутнім і впевненим віртуозом"; 14 серпня послухаємо талановитого віолончеліста В. Сараджяна; 21 серпня – виступ Оксани Кровицької, діви Міської Опери в Нью-Йорку, співачка відзначається сильним і розкішним голосом; 28 серпня – концерт скрипаля Олега Криси, при акомпаньяменті Тетяни Чекіної; 4 вересня – відбудеться доброчинний концерт, при фортепіяні – концертмайстер і мистецький дорадник Володимир Винницький. Крім концертів клясичної музики відбуватимуться курси народного мистецтва: від 2 до 6 серпня – писання писанок і кераміка; від 9 до 13 серпня – роблення ґерданів і вишивання; від 2 до 13 серпня – курс співу народних пісень для дітей. Запис дітей на курси співу відбудеться в Ґражді 13 серпня.

Програма цікава, багата і різноманітна. То ж до приємних зустрічей в Гантері!

І.С.

Курс співу народних пісень в Гантері.

Напередодні виставки „Ґражда-1999"

У передмові до каталогу 20-ої виставки Об'єднання мистців-українців Америки (ОМУА), яка відбулась в 1976 році, мистецтвознавець, покійний вже Святослав Гординський, між іншим, писав: „Збірні виставки показують різнорідність українського мистецтва за межами України і з цією метою репрезентують твори кількох мистецьких ґенерацій і представників різних стилів, від традиційних до абстрактних".

За цим принципом проводились всі виставки ОМУА, а також виставки в Гантері, яких відбулось вже 32 (вони тривають від 4 липня до 30 серпня кожного року). З жалем треба відзначити занепад ОМУА через безвідповідальність кількох осіб, або вважати природним явищем завмирання мистецьких об'єднань за національною ознакою. В наслідок цього колись популярні збірні виставки перестали відбуватись, що є великою втратою для мистців і суспільства.

Цю проґалину заповнив Гантер, який від самого початку свого існування став осередком збірних та індивідуальних виставок. У цьому була велика заслуга Михайла Мороза і Едварда Козака, духовна присутність яких і досі відчувається у кожній виставці в Гантері.

Виставка нинішнього року буде позначена чимось особливим. Перебуваючи у Львові минулого року, я відвідав унікальну дитячу школу народних мистецтв, де був приємно вражений добрим рівнем навчання і сміливим виявом мистецьких починів дітей. Школу запрошено до участи у виставці в Гантері.

Взагалі мистецьке життя у Львові набирає активности. Його осередниками стали Львівська Академія мистецтв та коледж мистецтва імені Івана Труша. 30 випускників цих інституцій викладають в дитячій школі.

Дитяча школа прагне відродити у нового покоління відчуття естетики і гармонії світу, втрачене за роки панування тоталітарної ідеології.

Викладач школи Наталя Валенюк так розуміє завдання школи: „Мета естетично-мистецького виховання у дитячих мистецьких школах – це відродження національної мистецької школи як органічного елементу національно-культурного відродження України, формування людини-громадянина високої культури".

4 липня дитячі твори, поряд з іншими, можна буде побачити на виставці „Ґражда-1999".

Богдан Титла

Про компенсацію колишнім примусовим робітникам в Німеччині

До угоди між урядом Німеччини та Єврейським комітетом зі справ відшкодування колишнім примусовим робітникам в Німеччині під час Другої світової війни включені інші національності – українці, росіяни, білоруси та поляки. Передбачається, що до кінця 1999 року справа компенсації буде вирішена. Німецькі підприємства: Siemens AG, Krupp Werke, Basf, BMW, Daimler-Crysler AG, Mercedes, Deutsche Bank, Degussahuls, Hoechst та інші, де працювали підневільні робітники, найбільше – з колишнього Совєтського Союзу, вже погодились виділити певні кошти на користь колишніх робітників, котрі особисто потерпіли в наслідок нацистської політики щодо чужинців. Найбільше страждань зазнали так звані „ostarbeiter", до котрих належали і українці.

Компесація буде одноразова для тих, хто доведе місце і час своєї праці в Німеччині. Розмір винагороди залежатиме від характеру праці та часу.

Світовий Конґрес Українців в обіжнику ч. 7, за червень 1999 року, повідомив, що Юрій Курис та Тарас Грицина можуть подати докладні інформації.

Просимо звертатись до них на адреси, подані в оголошенні.

НОВІ ВИДАННЯ

Про мови світу

У львівському видавництві Отців-василіян „Місіонер" появився друком енциклопедичний довідник „Мови світу". Автор книги – відомий в канадсько-українській громаді суспільно-громадський і науковий діяч д-р Юрій-Мирослав Левицький з Монтреалю. Він автор восьми книжок, дописувач до журналів „Визвольний Шлях", „Патріярхат" і газети „Літературна Україна". Кожний, хто прочитає цю небуденну книжку, дізнається дуже багато про мовознавство.

Кожна особа у світі належить до якоїсь мовної спільноти, тобто до групи людей, які говорять цією самою мовою. А у світі, як згадує автор у своєму вступі, існує до 4,000 мовних спільнот, кількість яких вагається між багатьма мільйонами і декількома десятками осіб, а то й менше.

Автор довідника у систематизованій формі, за алфавітом, оглядає 580 важливіших мовних родин, підродин, груп та окремих мов. Всі вони є складовою частиною п'ятьох головних мовних родин, а це:

1. Індо-европейські мови, якими говорить майже 1,6 мільярда людей, до складу цієї родини входять підродини – анатольська, балтійська, кельтська, германська, грецька, індо-іранська, італійська, слов'янська;

2. Сино-тибетські мови, якими говорять 900 мільйонів людей у Центрально-Північному Китаї і Південно-Західній Азії;

3. Малає-полінезькі мови – це мовна родина, що охоплює від 300 до 500 мов, якими говорять понад 130 мільйонів людей на Малайському півострові, Мадагаскарі, Тайвані, Індонезії, Новій Ґвінеї;

4. Хаміто-семітські мови, якими говорить приблизно 130 мільйонів людей в африканських країнах, в Західній Азії, Іраку, Сирії, Йорданії, Ливані та Ізраїлі;

5. Урало-алтайські мови, якими говорить майже 90 мільйонів людей. Вони живуть на території, що простягається від Східньої Европи через Росію до Тихого океану.

Найбільш поширеними мовами світу є китайська, якою говорить 655 мільйонів людей, англійська – 265 мільйонів, еспанська – 150 мільйонів, російська – понад 145 мільйонів, індуська – 135 мільйонів, малайсько-полінезька – 130 мільйонів, німецька – 100 мільйонів, японська – 100 мільйонів, португальська – 85 мільйонів, французька – 60 мільйонів, італійська – 55 мільйонів.

Українська мова – це член східньо-слов'янської групи індо-европейської мовної родини, до якої належить також російська і білоруська мови. Болгарська, македонська, сербо-хорватська і словенська мови – це члени південно-слов'янської групи індо-европейської мовної родини. Є ще багато інших мов у світі, але вони ще належно не досліджені. Книга д-ра Юрія Левицького, як відзначає в передмові ред. Ольга Федик, буде надзвичайно корисною для наукових працівників-мовознавців, викладачів філологічних факультетів, які читають курси загального мовознавства, а також для студентів та всіх тих, хто цікавиться мовами світу.

Книжку можна набути у видавництві Отців-василіян „Місіонер" за адресою: **Україна, 292310, Львівська область, м. Жовква, вул. Василіянська ч. 8**, або за посередництвом василіянських монастирів США і Канади.

Я. Пришляк

Україна балянсує...

(Закінчення зі стор. 1)

на не перебуває й не перебуватиме в стані дефолта. "Ми сподіваємося, що Україна продемонструє черговий приклад, як можна домовлятися з приватними інвесторами про реструктуризацію, виходячи з принципу поваги взаємних інтересів". На думку професора Інституту світової економіки й міжнародних відносин О. Плотникова, в разі оголошення технічного дефолта «буде нанесено серйозний удар зовнішньому іміджу держави. Технічний дефолт свідчитиме про пожорсткішання відносин з МВФ і Світовим банком».

«На 1 травня 1999 р. зовнішній борг України становив 12.4 млрд. дол. при ліквідних валютних резервах у 768 млн. дол. (дані на 18 травня). Загроза такого величезного зовнішнього боргу для економічної безпеки держави, вже не здатної позичати на світових фінансових ринках, очевидна», пише тижневик «Бізнес» у числі за 7 червня.

За матеріялами газети **«День»**.

Слід Лазаренка...

(Закінчення зі стор. 1)

40000 дол. У 1995 р. екс-прем'єр і його колишній помічник зареєстрували на острові Тортола (Британські Вірджинські острови) фірму "Bainfield Company Ltd", в якій 51 відсоток акцій належать П.Лазаренку, а 49 відсотків – П.Кириченку.

Ця фірма, в свою чергу, стала співзасновником закритого акціонерного товариства з чужоземними інвестиціями "Дніпропетровський пивобезалькогольний комбінат "Дніпро". За даними газети "Сьогодні", з рахунків, які відкрив П.Кириченко у польських банках, на рахунки в швайцарських банках, що мають відношення до фірми на Тортолі, перекинуто не менше, ніж 27 млн. дол.

21 червня Павло Лазаренко знову мав постати перед американським імігpаційним судом у Сан-Франціско. Суду належить вирішити, чи буде він виданий Швайцарії за звинуваченням у незаконних фінансових операціях. П.Лазаренка затримано на початку цього року в Нью-Йорку і потім переведено до федерального центру затримання в містечку Даблин, штат Каліфорнія. Його дружина і діти перебувають в Сан-Франсіско на гостевій візі. Колишній прем'єр домагається політичного притулку в США, заявляючи, що у разі повернення в Україну йому загрожують тортури і смерть.

СПОРТ

В УКРАЇНІ

Перемога і поразка Олени Татаркової

На початку червня в м. Бірміґгамі в Англії розпочався черговий тенісовий турнір ДФС Клясік, в якому Україну представила Олена Татаркова.

В першій рунді змагань Татаркова перемогла Христину Пападакі з Греції (6:0, 4:6, 7:5). В другій рунді українка зазнала поразки у двобої з тенісисткою Джулією Галярд-Декуґлє із Франції (1:6, 2:6) і вибула з турніру.

Жертви найвищої гори світу

В попередньому числі "Свобода" повідомила про те, що троє українських гімалаїстів винесли прапор України на найвищу гору світу – Еверест або Джомолунгму (8848 м), але під час повернення один з них загинув. До редакції зателефонувало кілька читачів з проханням докладніше розповісти, що сталося

На жаль, трагічні випадки супроводжують усю історію підкорення Евереста. Щойно знайдено тіло Мелорі, який загинув на Евересті ще у 1924 році. Доля його супутника досі невідома. Тільки у травні ц.р. не повернулися з гори кілька гімалаїстів. В польській експедиції загинув Тадеуш Кудельський, в бельгійській – Паскаль Дебровер. На Еверест люди піднімаються з боку Непалу і з боку Тібету. Усі сходження – платні. Кожен учасник підйому платить за провідників, інші послуги близько 15 тисяч долярів в Непалі, трохи менше – в Тібеті. Але з непальського боку на висоті 6 тисяч метрів подається вино, є шведський буфет і намети з обігрівом.

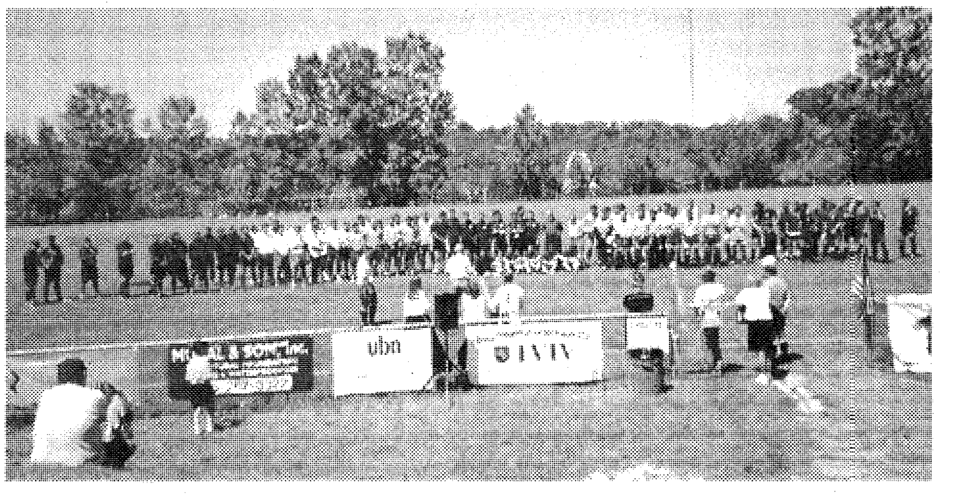
Людей вабить гора, і вони намагаються піднятися, часто не маючи необхідної підготовки. Нерідко вишиковується черга перед вершиною, у якій треба довго чекати, тоді як кожна хвилина на такій висоті виснажує організм, а погода змінюється раптово. Українські гімалаїсти не були новачками і піднімалися на гори вищі за 8 тисяч метрів. Але Василь Копитко пропав, ще один спортсмен тяжко обморозився, йому загрожує ампутація рук і ніг. Його врятували спільними силами інші гімалаїсти.

Обставини загибелі Тадеуша Кудельського невідомі, а бельгійця знайшли провідники-шерпи, котрі визначили, що вже немає шансів на його рятування. Провідники італійської експедиції бачили, як щось падало у провалля. Очевидно, це був Паскаль, який намагався стати на ноги, але не втримався на скелі. Декому щастить: в травні 1996 року, наприклад, лікар Бек Ветерс на висоті втратив зір, але був помічений іншим гімалаїстом. Йому допомогли приєднатися до групи інших потерпілих. Вночі почався ураганний вітер й усі загинули. Вранці шерпи визнали Бека мертвим і залишили в снігу. Але він очуняв і дістався до наступного табору. Його поклали в наметі, замотали в спальні мішки. Вночі вихор зірвав намет і покриття, але Бек не міг нічого вдіяти, бо мав відморожені руки. Гімалаїсти, які уціліли в цій бурі, вранці побачили, що він ще живий. До підніжжя гори він спустився самотужки і живе й досі, хоч втратив одну руку і пальці на другій руці.

Побутує думка, що комерційне ставлення до сходжень на Еверест призвело до збільшення числа жертв, але ніхто не може заборонити дорослим людям ризикувати власним життям заради примарної радости постояти хвилю на найвищій вершині світу.

В ДІЯСПОРІ

УСО „Тризуб", Філядельфія здобув Чашу Великих Озер

На турнірі за Чашу Великих Озер.

За програмою святкувань 50-річчя УАСТ „Львів", Клівленд, 29–30 травня ц. р. в Пармі відбулись ігри четвертого з ряду футбольного турніру за Чашу Великих Озер. Ігри проходили в двох групах – групі „А" і сеньйорів.

Кругові змагання почалися в суботу, 29 травня, після урочистого відкриття турніру, що його провели члени проводу УАСТ „Львів". Команда УСО „Тризуб" здобула три перемоги, після яких в півфіналі перемогла резерву „Львова" з високим рахунком – 4:0. Складне завдання мала команда УСВТ „Ч. Січ", якій випало грати з такими сильними суперниками, як „Львів-Б", „Львів-А" і СТ „Україна", Торонто. Спершу „Січовики" подолали „Львів"-Б" – 5:1, потім – СТ „Україна", Торонто – 4:1 і зазнали поразки в грі з командою „Львова" – 0:1. Ці команди зустрілися в півфіналі. У завзятій грі рахунок так і не було відкрито. За правилами турніру, суддя призначив серію карних стрілів, в якій снайпери „Ч. Січі" здобули переможний вислід – 4:3. Цей поєдинок позначився на „Ч. Січі", яка у фіналі програла команді „Тризуб" з результатом 1:3.

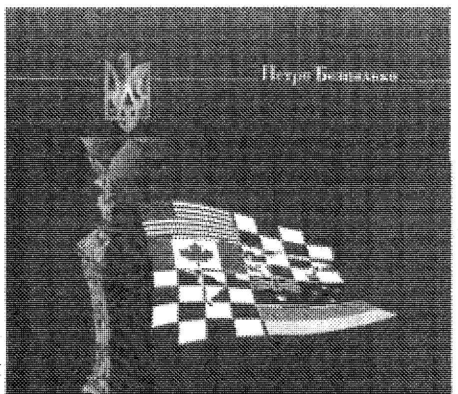
В групі сеньйорів змагалися чотири дружини – СК СУМ „Крила", Чикаго, „Україна", Чикаго, УСТ „Черник", Дітройт, і УАСТ „Львів", Клівленд. Перемогла команда СК СУМ „Крила", Чикаго, друге місце зайняла „Україна", Чикаго.

Ювілейний футбольний турнір був добре підготовлений і чітко проведений. На ньому панувала товариська атмосфера, за що належить признання, в першу чергу, Левкові Голубцеві і, очевидно, проводові УАСТ „Львів".

Поряд із змаганнями відбулися товариські вечірки і екскурсії по Клівленду, в яких брали участь футболісти, усі учасники турніру. Цінне й те, що після тривалої перерви знову зустрілися українські футболісти заходу і сходу США та Канади, щоб нав'язати тісніші зв'язки, обмінятися досвідом, скласти пляни майбутнього українського футболу в США і Канаді. Важливою була зустріч нових лідерів, яким невдовзі доведеться узяти до своїх рук цю та інші ділянки спорту в українських спортивних осередках.

Матеріяли про події спорту подав ***Омелян Твардовський***

Книга про шахістів діяспори

Як уже повідомляла „Свобода", (19 березня ц. р.) у Києві вийшла книга-збірник Петра Безпалька „Шахісти української діяспори", у якій вперше для читача в Україні описано не тільки індивідуальні досягнення українських шахістів у західній і східній діяспорі, але й шахове життя українців в США, Канаді та Австралії. Зокрема автор докладно простежив історію організованих українських шахів в Північній Америці, подав хроніку шахових турнірів в рамках Української Спортової Централі Америки й Канади (УСЦАК). У передмові шаховий оглядач київської газети „Час /Time" Дмитро Нагорний влучно наголосив на єдності українців в цілому світі, бо саме ця єдність є провідним мотивом, що об'єднує різноманітні теми, які порушує автор.

В основу збірника П. Безпалька покладено біографії та вибрані шахові партії визначних шахістів українського роду чи походження, які бодай частину свого творчого життя провели поза межами України. Серед них чемпіонка світу серед жінок Людмила Руденко, чемпіон Німеччини і віце-чемпіон світу Юхим Боголюбов, чемпіон України і СССР Федір Богатирчук, чемпіон світової слави проблеміст Олекса Селезньов, першун Львова, Галичини, Парижу та УСЦАК Степан Попель, віце-чемпіон Львова, першун Чикаго та УСЦАК Мирослав Турянський, багаторазові чемпіони українців Північної Америки в рамках УСЦАК Борис Бачинський, Лев Блонарович, Орест Попович, Петро Радомський, Степан Стойко і віце-чемпіон УСЦАК о. Мар'ян Процик. Не поминув автор і сучасних українських майстрів із Західньої Европи – Василя і Стефана Бачинських і Тетяну Лемачко (усі – зі Швайцарії) та Михайла Михальчишина (Боснія). Представлені також партії українських шахістів Австралії.

Для любителів і знавців шахів книга цінна поперше тим, що подає приклади творчости українських діяспорних майстрів у виді 74 вибраних партій високої якости, а також 20 етюдів. Але П. Безпалько не обмежується до вузько-шахового матеріялу, а сягає значно ширше в історію, зокрема у зносини діяспори з Україною.

Автор пише, що „збірник розрахований на широке коло читачів і уболівальників шахів в Україні і поза її межами". Прочитавши книгу П. Безпалька, один американський українець захоплено відзначив, що вона в першу чергу національно-патріотична і, як така, заслуговує на якнайширше розповсюдження в Україні, як засіб українізації, бо шахи там – дуже популярні. На жаль, цьому не сприяє тираж книжки – всього 500 примірників. Другий, більший наклад залежатиме від допомоги нашої патріотичної громади в Америці.

Збірник П. Безпалька „Шахісти української діяспори", виданий товариствами „Ей-Бі-Сі" і „Задруга" у Києві, 200 стор., в твердій оправі з художнім малюнком, можна купити у мене за 12 амер. дол. (з пересилкою), пишучи на адресу: **Dr Orest Popovych, 53 Estelle Lane, Howell, N. J. 07731.**

Д-р Орест Попович

Календарець тенісових змагань –1999

3–4 липня	– УСЦАК-Схід, Союзівка
31 липня–1 серпня	– Подвійні ігри, Союзівка
4–6 вересня	– Першості УСЦАК, Союзівка
18–19 вересня	– КЛК, Союзівка
2–3 жовтня	– „Тризубівка"

Перша книга про Чернечу гору

У Каневі, на Черкащині, відбулася презентація книги „Святиня", яка вийшла у видавництві „Родовід" тиражем 5 тисяч примірників.

Автор книги Зінаїда Тарахан-Береза – провідний науковий співробітник Шевченківського національного заповідника, кандидат філологічних наук. Понад 25 років Зінаїда Тарахан-Береза писала історію Тараса Шевченка, збирала унікальні ілюстрації, фотографії, починаючи з середини минулого століття і до наших днів.

Книга-дослідження вийшла в 1998 році завдяки фінансовій підтримці голів Черкаської обласної адміністрації Василя Цибенка (колишнього) та Анатолія Даниленка (нинішнього), голови обласного Комітету вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка Анатолія Кузьмінського, Черкаського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників. Тарахан-Береза створила першу ґрунтовну наукову працю з історії могили Кобзаря.

На презентації було висловлено думку фахівців, що книга „Святиня" заслуговує Державної премії імені Тараса Шевченка.

Олександер Костирко

Злізайте з печі...

(Закінчення зі стор. 12)

вий овоч. Але над тим треба працювати. Народ не винен, що довголітня неволя пошкодила його менталітет. Україна вже восьмий рік як вільна. Україна має гарне підсоння, родючу землю, багата на копалини, має працьовитий народ. В Україні панує мир і злагода. Жодна з сусідніх країн не йде війною на українську державу. Отже, має унікальні шанси стати могутньою і заможною державою. Щоб це здійснилося, треба всенародного бажання.

Якщо говорити про життя сучасної української спільноти і спробувати виділити якусь основну рису, то можна сказати словами одного українського поета:

„Злізайте з печі,
Вдарте у кресало,
Аби вогонь пропік на душах сало,
І нагадав, що править не живіт!
А дух Шевченка – Віщого Месії,
Що ми вкраїнці, а не гречкосії,
Що ми – живі.

Народ вже піднявся з колін, але він стоїть і тупцює на місці. Час схаменутися!

З повагою

д-р Євген Стецьків

П О Д Я К А

З волі Всевишнього 18 березня 1999 року відійшов від нас у вічність наш найдорожчий МУЖ, ТАТО, ДІДО, КУЗИН, ШВАҐЕР і ВУЙКО

СВ. П.

д-р МИРОН КРАВЧУК

Цією дорогою висловлюємо сердечну подяку родині, приятелям і знайомим, що взяли участь в похоронних відправах, за вислови співчуття усні і телефонічні, за квіти, за пожертви на добродійні цілі.

Висловлюю щиру подяку о. Лаврентієві за відслуження Панахиди в похоронному заведенні Петра Яреми, відправлення Служби Божої в церкві і проповідь та похоронні відправи в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Дякую д-рові Борисові Криницькому за лікарську опіку під час хвороби мого незабутнього мужа і за пращальні слова в похоронному заведенні Петра Яреми.

Як також дякую д-рові Любомирові Романкові – кузинові мого мужа за теплі пращальні слова на цвинтарі про професійні осяги мого мужа і його замилування до мистецтва.

Щиро дякую Добрянському, який своїм співом в церкві св. Юра звеличав похоронні відправи.

Особливо дякую о. Митратові Любомиру Мудрому за відслуження Святої Літургії за душу д-ра Мирона Кравчука 4 квітня і за вислови співчуття з приводу смерти мого мужа. Отець Мудрий відправив також Службу Божу 5 квітня 1999 р., замовлену Іриною Мороз, за що сердечно дякую.

Від д-ра Ленцика і його родини в день похорону відправив Службу Божу о. Іван Кащак – віцеректор коледжу св. Василія в Стемфорді і головний капелян Пласту.

Невимовно вдячна д-рові Ленцикові, нашому довголітньому приятелеві за статтю „Пам'яті довголітнього приятеля д-ра Мирона Кравчука", надрукованої в „Свободі" 11 червня 1999 р.

Мою особливо глибоку вдячність висловлюю моїй шваґерці Наді Кравчук за те, що підтримувала мене на дусі в часі недуги мого чоловіка і за постійну поміч, як також Любі Кравчук-Ґонзалєз, яка постійно приділяла увагу і поміч своєму вуйкові.

Збірку на розбудову Пласту на центральних і східніх землях України перевів д-р Л.Т. Романків. Щиро дякую тобі, Любомире!

Нехай Всевишній Господь винагородить вас за ваші добрі серця!

В глибокому болю і смутку

дружина ЛЯЛЯ і діти.

<u>НА ПОМИНАЛЬНІ СЛУЖБИ БОЖІ пожертвували:</u>
Наталка Кравчук-Веллс, Мирося Гошовська, Л.Т. Романків, Парася Іванець, Ольга і Теодозій Зозулі, Мирося Вишивана, Ірина Мороз, Христя і Юрій Навроцькі, Дана Чехович, Микола Ничай, Стефан і Ірина Ничаї, Тереса Гардек і родина Ротель.

<u>КВІТИ ПРИСЛАЛИ:</u>
Люба і Роман Галібеї, Надія Кравчук, Наталка Кравчук-Веллс, Люба Кравчук-Ґонзалєз, Л.Т. Романків, Леся і Юрій Кухи, Ірина Букса і родина Ротель.

<u>НА ПАРАФІЯЛЬНУ ЦЕРКВУ СВ. ТРОЙЦІ В СИЛВЕР СПРІНҐ:</u>

	100 дол.	Надія Кравчук;
	50	Наталка Кравчук-Веллс;
	25	Ксеня Кузьмич.
Разом		175 дол.

<u>НА ПЛАСТ НА ЦЕНТРАЛЬНИХ І СХІДНІХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ зложили:</u>

	600 дол.	Дружина Ольга (Ляля) Кравчук і д-р Мирон Євген Кравчук – син;
	250	д-р Адріян і Ляриса Кецала – донька;
	200	мгр Люба і інж. Роман Галібей, д-р Л.Т. Романків;
по	100	д-р Богдан Галібей і дружина Роксоляна, д-р Зірка Галібей-Magine з мужем, інж. Юрій і Леся Кухи, Євген Котик, д-р Борис Криницький, Дана Чехович, Микола Ничай;
по	50	інж. Володимир Кух, Парася Іванец, інж. Боба і дружина Оля, Йосиф Демко.
Разом		2,150 дол.

XX століття: ПОДІЇ І ДАТИ

1918-ий рік:

28 січня – в Росії Лев Троцький почав формувати Червону армію.

3 березня – Росія підписала в Бересті мирну угоду з Німеччиною.

18 квітня – помер Гаврило Принцип, вбивця Франца Фердинанда.

22 квітня – загинув у бою „червоний барон" Манфред фон Ріхтгофен.

9 жовтня – цісар Вільгельм ІІ зрікся престолу.

В Росії страчено царя з родиною; почала діяти регулярна авіяпошта; в Нью-Йорку впроваджено трикольорові світлофори; винайдено автоматичну гвинтівку Бровнінга; гранульований пральний порошок; електроміксер.

1919-ий рік:

28 червня – Німеччина підписала мирний договір у Версалі.

3 вересня – в Італії жінки дістали право голосу.

2 листопада – до парляменту Великої Британії обрано першу жінку – леді Астор.

В США – впроваджено „сухий закон", засновано ЮПС, Комуністичну партію, почато випуск коротхохвильових радіоприймачів, в Нью-Йорку введено письмові іспити на право водія авта.

1920-ий рік:

7-11 вересня – перший поштовий авіяпереліт через океан.

16 вересня – від вибуху бомби на Вол-стрітті в Нью-Йорку загинуло 35 осіб.

4 листопада – з Пітсбурґу в Пенсильванії почалися перші радіопередачі.

20 листопада – перше в США муніципальне летовище відкрилося в Тускані, Арізона.

В Женеві відкрилася перша сесія Ліґи націй; в Чикаґо заснована Ліга боротьби за жіночі праваі.

1921-ий рік:

14 липня – Сако і Ванцеті звинувачені у вбивстві.

2 серпня – помер Енріко Карузо.

7 вересня – в Атлантик-Сіті вибрана перша „Міс Америка" – Марґарет Ґорман з Вашінґтону.

В Росії закінчилася громадянська війна; на Арлінґтонському цвинтарі встановлено пам'ятник Невідомому вояку; фірма Коко Шанель почала випускати парфуми „Шанель №5".

ЦІКАВО ЗНАТИ

Крилатий Симаргл

Пес – захисник

Багато скарбів минулого виявила археологія в Україні. Постаті породіль із пантеону Великої Матері, фігурки крилатих собак. Що це за символи?

Давні арійці, котрі беруть свою назву ще від трипільських оріїв, свято вірили, що саме собака вміє відрізнити добро від зла і може своїм поглядом відігнати невидимих для людини злих духів. Ось чому в релігії парсів-вогнепоклонників був священний ритуал: коли хтось помирав, до нього приводили собаку і змушували його дивитися в обличчя помираючого. Ця церемонія називалася сас-дід („собачий погляд").Тут доречно згадати звичне заклинання наших бабусь „на пса вроки", що посилає хворобу від людини до собаки, якому вона не може зашкодити.

Пес був також супровідником у потойбічний світ у єгиптян та греків. Фігурки собак знайдено в усіх гробницях єгипетських фараонів. У Єгипті царською зіркою була Сіріюс, яку сприймали як сторожового собаку. У гробницях фараонів астральний крилатий пес Сіріюс-Анубіс на усіх малюнках постійно супроводжує місячну богиню Ізіду.

Зробимо стрибок у часі та просторі із Єгипту у давньоукраїнську історію. На теренах України, як і в цілому по Европі, не бракувало „німих свідків часу" – різноманітних дальменів та кромлехів, які мали поліфункціональне значення. Вони, зокрема, служили як астрономічні обсерваторії. На кромлесі Великоолександрівської могили бачимо зображення бика (Тельця), який, услід за псами (Малим та Великим), простує до людського жертвоприношення на виході із цього „Кам'яного кола". Це зображення знаходить своє тлумачення у дуже давньому міті про потойсвітнє місце Таврополіс, де бикиохоронці разом із собако-биками (куно-таврами) піклуються про душі померлих. Отже, знову зв'язок астрального Пса із потойбіччям. Статуї собак знайдено і в давніх вавилонських храмах. Що стосується Індії, то відомо, що найстаріше божество аборигенів цієї країни Кхандоба зображувалося із собачою головою.

Вірмени у IV столітті, навіть після прийняття християнства, ще далі віддавали почесті напівбогові Аралесу, що означає „Той, що весь час лиже". Був той Аралес сином собаки, і його лизання оздоровлювало поранених у битвах воїнів, навіть повертало життя вбитим.

У давньому Римі пес також мав пряме відношення до душ померлих. Згадаймо римських лар – домашніх божків, на зразок слов'янських дідів, блідим спогадом яких є галицький зворот „діди стоять по кутках", а також згадаймо назву житнього або вівсяного снопа „дідуха" у „найстаршому куті" напередодні Різдва, де він стоїть до Нового року. Отож, римські лари в уяві людей ввижалися карликами у собачих шкурах і в товаристві собак. Володарями усіх ларів (духів предків) знатних римських родів були Ромул і Рем, яких звично зображували дітьми, котрі ссуть вим'я вовчиці або суки.

Китайська мітологія теж містить інформацію про дивовижного п'ятиколірного пса Паньху, котрий, здійснивши цілий ряд подвигів, одружився із дочкою імператора, і від якого пішли три роди народів мяо-яо. Згідно з мітом, Паньху першим став вирощувати злаки, першим створив ткацький верстат і плуг. Паньху також першим перерубав перемичку між Небом та Землею, тобто виступив свого роду антропоморфним світовим деревом, котре з'єднує і роз'єднує між собою інь та янь (чоловічий та жіночий початок). У шумерській мітології божество крилатий Пес називалося Ур, в іранській – Саєна, в індійській – Ш'єна, Гаруда, а згодом – Сенсмурв, у праслов'ян – Симаргл.

У християнській мітології Юрій символізує Сонце – Даждьбога, який подарував людям плуг (український відповідник сузір'я мисливця Оріона, собакою якого була зірка Сіріюс – Плуг) і навчив їх хліборобству та одруженню. Згадаймо, що праслов'янський крилатий пес Симаргл також був охоронцем зелені, насіння, ростків і коренів рослин. Навіть у християнських храмах на вівтарі і на церковних дверях було зображення Симаргла. Цей земний ярус моделі світу був настільки міцно вкарбований у психіку тогочасної людини, що, як бачимо, на початках християнство не могло його здолати.

В індуській мітології собакоптах, Ш'єна-Гаруза, вважався викрадачем божественного напою Соми, а також „пожирачем змій".

Часто Крилатого пса зображували у трьох єствах – із зубами хижака та із хвостом риби, що мало б символізувати єдність трьох світів – водяного (риба), земного (собака) та повітряного (крила). Християнський Юрій за те і названий змієборцем, що перемагає і вбиває Змія – символ Зла. Дохристиянський Симаргл дослівно мав ту ж саму функцію. Зокрема, на золотій чеканній обкладці піхви меча із кургану VI ст. до Р.Хр. (Придоння) можна побачити, як летючий собако-птах тримає у своєму дзьобі голову великої змії, яка обвилась довкола його тіла – собака був пожирачем змій. Скити називали собаку-грифона „собакою Зевса". Симаргл виступає як прототип Юрія-Змієборця...

Вовкулаки і песиголовці

Між X і XIII ст. зустрічаємо безліч симарглів (крилатий пес – символ праслов'ян) на колтах, срібних браслетах, шоломі князя, кістяній шкатулці, зразках архітектури Галича. Переважно все це зустрічається у Середньому Подніпров'ї – у давній „Руській землі", котра оформилася у цьому значенні вже близько VI ст.

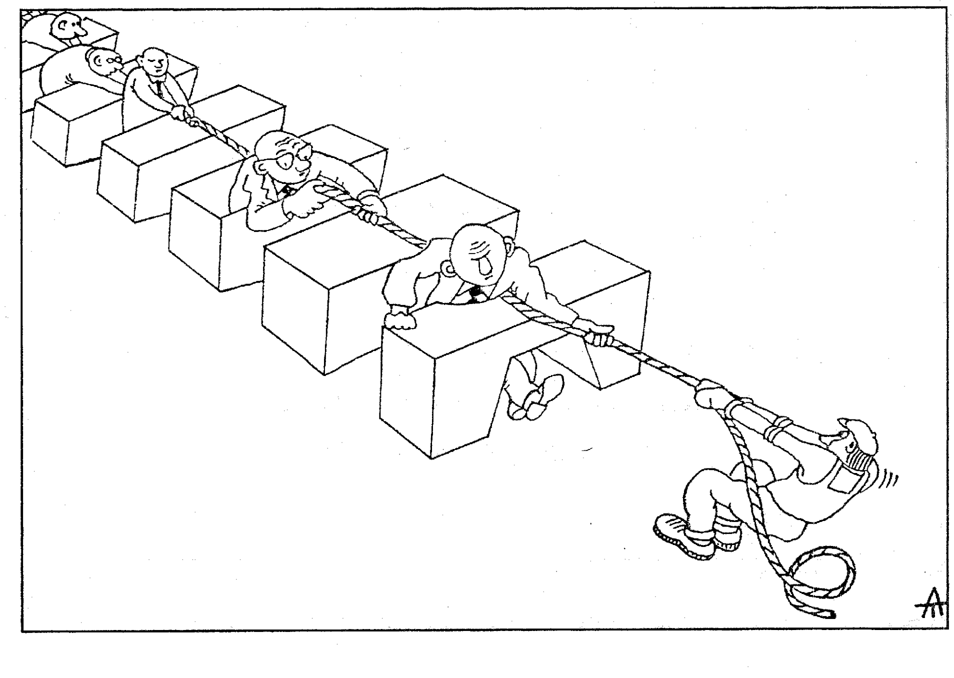
Покровителем вовків-собак у східних слов'ян був св. Георгій – Юрій – „вовчий пастух". Часто вовків ще називали „Юрієві собаки". Аналогічно у давній Греції покровителем вовків вважався Аполон (Аполо Лікейський або „Вовчий"). У деяких епізодах мітів Аполон перетворюється у вовка. Мати Аполона та Артеміди, богиня Літо, також мала здатність перетворюватися на вовчицю.

Якщо взяти до уваги те, що у Грецію культ Аполона й Артеміди проник із нашого Причорномор'я, де Аполон відповідав давньоукраїнському Копалу-Купалону-Купалі, то звідси і не дивно, чому саме із купальським циклом (одруженням Світла й Води, Неба та Землі) пов'язаний сонячний Симаргл. Згадаймо давні слов'янські „вовчі свята", коли парубки рядилися у шкури і маски, були „ряджениими". У Галичині та Польщі на коляду бігали із опудалом вовка і з вовчою шкурою.

Марія Шунь,
колишній науковий співробітник
Львівського інституту
народознавства АН України
Елмгирст, Н.Й.

(Продовження в наступному числі "Свободи")

В КІНЦІ ГАЗЕТИ

В Мюнхені помер проф. Данило Гусар-Струк

Д. Гусар–Струк

Із Мюнхену надійшла сумна вістка, що там несподівано помер від розриву серця, на 60-му році життя, відомий український науковець, автор англомовної „Енциклопедії України" проф. Данило Гусар-Струк. Він народився 5 квітня 1940 року у Львові. Однорічною дитиною втратив батька, Евстахія Струка. Заарештований спершу польською поліцією, він перебував у концентраційному таборі Береза Картузька, був засуджений на смерть і чудом утік від розстрілу, але відтак у 1941 році його тіло знайдено серед жертв совєтського терору у в'язниці на вулиці Лонцького.

Данило з матір'ю переїхав на Захід, а згодом до США, де закінчив школу, а відтак університет в Гарварді, у 1970 році захистив докторську дисертацію і став професором Торонтського університету, навчаючи там українську мову та літературу – до самої своєї передчасної смерти. Одночасно очолював славістичний відділ університету, був автором численних праць і статтей про українських письменників. Перекладав також твори українських письменників на англійську мову.

Найбільшим, однак, вкладом покійного на відтинку українознавства є його участь у створенні п'ятитомової англомовної енциклопедії України, що є тепер найповажнішим джерелом інформацій про Україну для чужинецьких науковців.

У 1997 році проф. Д. Струк перебрав керівництво Науковим Товариством ім. Шевченка у Західній Европі та ділив свій час поміж Торонто і Сарселем у Франції, що все ще є осідком НТШ та працівників Енциклопедії в Европі. Саме Д. Струк, завжди повний енергії та наукових плянів організував і оживив дію наукового осередку НТШ в Сарселі.

Помер під час чергових відвідин Мюнхену, де проводив наради із головою світового та американського НТШ проф. Л. Рудницьким, з приводу майбутніх спільних завдань. Прах покійного буде перевезений до поховання в Торонто, де він прожив велику частину свого життя.

Покійний залишив у смутку дружину Оксану, маму, сестру, широку родину, друзів-пластунів із куреня УПС „Бурлаки" і численних співробітників та студентів, яких залюбки навчав.

Пам'яті колеги

Любарт Ліщинський

17 червня минув рік, як тяжка недуга забрала від нас нашого колегу-реставратора, незамінного Любарта Ліщинського – на 56-му році його життя. Львів осиротів від втрати цієї яскравої особистости, людини рідкісної тепер аристократичної культури. Він був правдивим львів'янином, безмежно любив своє місто і був частиною львівського середовища, його душею.

Любарт Ліщинський походив з інтеліґентної львівської родини: був сином мистців – Мирослави Лінинської та Омеляна Ліщинського, відомого маляра-пейзажиста. Обоє вони студіювали малярство в Академії красних мистецтв у Варшаві, перед Другою світовою війною. Любарт народився в тяжкий воєнний 1942 рік. Не маючи й року, залишився без мами. Виховувався на „малярській кухні", в середовищі провідних львівських малярів міжвоєнного покоління. В львівській тогочасній культурі вони творили особливо високомистецьке осердя, у якому формувалися творчі нахили Любарта, його світогляд і характер.

Був він багатогранно обдарованою артистичною натурою. Мав добру музичну освіту, відтак ґрунтовно студіював кераміку в Інституті прикладного та декоративного мистецтва. В часи становлення української державности був одним з ініціяторів багатьох цікавих починань у відродженні українських народних звичаїв. Львів'яни пам'ятають його також як провідного актора польського народного самодіяльного театру. Любарт був закоханий у рідне місто. Упродовж багатьох років займався реставрацією архітектурних пам'яток Львова, а своїм запалом надихав на великі ідеї у справі збереження нашої спадщини. Був одним із ініціяторів та брав участь у підготовці матеріялів зі створення Історико-архітектурного заповідника у Львові. З його порад мали користь багато архітекторів та реставраторів. Брав він участь у розробці численних проєктів реставрації та досліджень пам'яток Західнього реґіону, а у Львові зокрема – ансамблю бернардинського монастиря, Арсеналу, Аптеки-музею, кам'яниць на площі Ринок тощо. Як фахівця Л. Ліщинського знали і за межами України.

Останні роки Л. Ліщинський провів у Нью-Йорку. Однак і там, не покидаючи своєї української творчости, знайшов галузь, у якій зреалізував свій талант – займався виготовленням жіночих прикрас, вкладаючи в них свій хист та вишуканий смак, творив українські згарди, взоруючись на традиційні українські намиста. Поруч із тим брав участь в українських імпрезах як декламатор і актор та був постійним автором щоденника „Свобода". Востанні праці Л. Ліщинського експонувалися на персональній виставці „Жіночі обереги" в ґалерії „Ґердан" у Львові в 1997 році.

У наших серцях Любарт залишиться львівським аристократом – з шармом, благородством, інтеліґенцією, у якому поєднувалися інтелект, висока культура і тонке почуття гумору.

Оксана Бойко

В ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашої дорогої і незабутньої

бл. п.

КЛЯВДІЇ ОЛЕСНИЦЬКОЇ

з роду ГАВРИЩАК

буде відслужена в п'ятницю, 2 липня 1999 р., о год. 6-ій веч.

СЛУЖБА БОЖА
з Панахидою
в церкві св. Юра в Нью-Йорку

Про молитви за душу покійної просять

дочка	– АННА ЛЯРСЕН
син	– МАРКО
сестра	– МАРТА ЯРОШ з родинами

У ПЕРШУ БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність нашої найдорожчої і незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ, БАБУСІ, СЕСТРИ, ТЕТИ та СЕСТРІНКИ

св. п.

ДАРІЇ ВІРИ ВІКТОРІЇ МОСТОВОЇ

буде відправлена заупокійна
СЛУЖБА БОЖА
у п'ятницю, 2 липня 1999 р. о год. 8-ій ранку
в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н.Дж.

Просимо згадати покійну в молитвах.

муж	– ОРЕСТ
дочка	– ЛІДІЯ
син	– ОЛЕГ
внуки	– РОМАН і СОНЯ
сестра	– ЛЮБА
сестрінки	– ХРИСТИНА і МАРТА
тета	– СОНЯ